

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΑΙΘΑΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Δ'.
ΑΡΙΘΜ. 17 (89).

Συνδρομή άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου έκαστου έτους, έξέμνηος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. γρ. 10 ή μάκ. 8.

ΕΤΟΣ Δ.

τη 1/13. Σεπτεμβρίου 1888.

ΟΙ ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἡ πρό ἑξαμηνίας ἤδη διαδοθεῖσα καὶ πολλάκις ἐν τῷ μεταξύ διαφευθεῖσα φήμη περὶ μνηστεύσεως τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου μετὰ τῆς τρίτης θυγατρὸς τοῦ αἰμνήστου αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ'. καὶ ἀδελφῆς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Β'. πριγκιπίσσης Σοφίας, ἠγγέλθη ἤδη ὡς τετελεσμένον γεγονός, καὶ ὁ ἐπίσημος „μηνύτωρ τῆς αὐτοκρατορίας“ ἐδημοσίευσεν πρῶτος τὴν χαρμόσυνον εἰδησιν ἐν ἐκτάκτῳ παραρτήματι ἔχοντι ὡς ἑξῆς: „Δευτέρα, 3. Σεπτεμβρίου, ἑσπέρας. Σήμερον ἐγένοντο ἐν Ποτσδάμη, ἐγκρίσει τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως, καὶ συναινέσει τῶν ΑΑ. ΜΜ. τῆς αὐτοκρατείας καὶ βασιλείσσης Βικτωρίας (χήρας τοῦ Φρειδερίκου) καὶ τῆς αὐτοκρατείας Ἀγγούστης, οἱ ἀρραβῶνες τῆς Α. Β. Ὑψ. τῆς πριγκιπίσσης τῆς Πρωσίας Σοφίας Δωροθέας Οὐλρίκης Ἀλίκης, ἀδελφῆς τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως, μετὰ τῆς Α. Β. Ὑψ. τοῦ Διαδόχου τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου, δούκους τῆς Σπάρτης, υἱοῦ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλείσσης τῶν Ἑλλήνων Ὁλγας Κωνσταντινόβνας, μεγάλης δουλίσσης τῆς Ρωσίας. Ὑψίστη διαταγὴ ἀνακοινοῦνται τὸ χαρμόσυνον συμβάν, ἐνεκεν ὅμως τοῦ ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ βαθέος πένθους θὰ λείψωσιν ἡ συνήθης ἐπίσημος ἀνακοίνωσις. ΤΟΜΟΣ Δ'.

νωσις ὑπὸ τῆς Α. Μ. καὶ αἱ λοιπαὶ ἑορταί. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ Β. Οἴκου καὶ ἀντ' αὐτοῦ Βέττιγερ.“

Ἡ νῦν ἀγγελθεῖσα μνηστεία ἔτυχεν ἤδη τῆς ἐγκρίσεως τοῦ αἰμνήστου αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, συνοδεύεται δὲ ὑπὸ τε τοῦ γερμανικοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους δι' ἐγκαρδιωτάτων εὐχῶν εὐτυχίας. Ὁ γερμανικὸς λαὸς, στενωδῶς συνδεδεμένος πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν δυναστείαν ἐν χαρῇ τε καὶ λύπῃ, συνοδεύει τοὺς ἀρραβῶνας μετ' ἐγκαρδιωτάτων εὐχῶν, αἱ εὐχαὶ τοῦ δὲ στρέφονται πρωτίστως, παρὰ τὴν ἐκλαμπρον μνηστὴν καὶ τὸν μνηστήρα, πρὸς τὴν πολυπαθὴν χήραν τοῦ Φρειδερίκου Γ', εἰς ἣν θὰ φέρῃ παραμυθίαν ἐν τῇ βαθεῖα ὀδύνη μνηστεία ἀσφαλίζουσα τὴν εὐτυχίαν προσφιλοῦς θυγατρὸς. Τὸ νέον συνοικέσιον θὰ συσφίξῃ στενότερον τοὺς δεσμούς, τοὺς ἐνοῦντας τὰς δυναστείας τῆς Εὐρώπης, δ' ἀποβῆ δ' ἀγαθοῦ πρόξενον καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν λαῶν. Ἡ ἐποχὴ τῶν γάμων δὲν ὠρίσθη εἰσέτι, πιθανῶς ὅμως ἡ μέλλουσα βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων θὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Γερμανίας ὅπως ἔλθῃ ὡς ἀνασσα εἰς τὴν χώραν ἡμῶν κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ, μήτηρ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας.

Ἡ πριγκιπίσσα Σοφία Δωροθέα Ἀλίκη ἐγεννήθη τῇ 14. Ἰουνίου 1870 ἐν Βερολίνῳ. Φέρει τὰ ὀνόματα τριῶν ἡγεμονίδων, αἰτινες ἐν τῇ γερμανικῇ ἱστορίᾳ ἦσαν

ή ενσάρκωσις και προσωποποίησις τῶν τριῶν θεμελιωδῶν ἀρετῶν, τῆς πίστεως, ἐλπίδος και ἀγάπης: τῆς φιλοσόφου βασιλίσσης τῆς Πρωσίας, τῆς Ἐκλεκτέρας τοῦ Βρανδεμβούργου, και τῆς μεγάλης δουκίσσης τῆς Ἑσσης. Ἐίπε πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς θυγάτηρ μεγάλων και ἠρωϊκῶν ἡμερῶν: τὰ βραυκαλιμάτῃ της ἦσαν οἱ ὕμνοι τῆς δόξης τοῦ ἀειμνήστου πατρός της, τῶν ἐνδόξων κατορθωμάτων τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως και τῆς ἀναγεννήσεως τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ πρώτη αὐτῆς παιδαγωγὸς ἦτο Ἄγγλιν, ἀλλ’ ἡ ἀγωγὴ και μόρφωσις αὐτῆς ἐτέθη ἐνωρὶς ὑπὸ γερμανικῆν ἐπίβλεψιν και ὑπὸ τὰ ἥματα τῆς αὐτοκρατείας Αὐγούστης αὐξήθησα ἡ νεαρὰ ἡγεμονίς ἀνεπτύχεν ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι τὰ ἐξαιρετὰ δῶρα και τὰς σπανίας ἀρετὰς, αἰτνες περιουσιῶν αὐτῆν. Ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῆς ψυχῇ ἀνεπτύχθη ἐνωρίτατα ἐξαιρετικὴ τις ἀγάπη και ἰδιάζουσα κλίσις πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν και ζωγραφικὴν. Ἔχει πρὸς τοὺς τοὺς τοῦ ἐξαιρέτου δῶρον τῆς εὐχεροῦς ἐκμαθήσεως ζένων γλωσσῶν, και ἡ φυσικὴ αὐτῆ ἱκανότης ἠνέωξεν αὐτῇ τὰς ποιικιλωτάτας πηγὰς πρὸς ἀπόκτησιν εὐρυτάτων και παντοδαπῶν γνώσεων. Ἡ νεαρὰ πριγκίπισσα εἶναι ἐνθουσιῶδης φίλη τῆς φύσεως. Αἱ πολυάρθμοι αὐτῆς περιηγήσεις ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἄγγλιᾳ, Ἑλβετίᾳ και Ἰταλίᾳ παρέσχον αὐτῇ ἐτι μεζονα εὐκαιρίαν πρὸς τελείαν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν και μόρφωσιν. Ἡ ἐξαιρετος μήτηρ ἦτο δι’ αὐτῆν ἐν πᾶσιν ἡ ἀρίστη ὁδηγὸς και διδάσκαλος. Αὐτῇ ἐδίδαξε και ἐμύθησε τὴν νεαρὰν ἡγεμονίδα εἰς τὴν δύσκολον και εὐγενὴ τέχνην τῆς ἀγαθοεργίας και φιλανθρωπίας. Ἡ πριγκίπισσα Σοφία, „ἡ μικρά μας σοφία“ ὡς ἀπεκάλει αὐτὴν

συνθήκως ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος Α’, εἶπε ἡ προστατίτις τῶν πτωχῶν. Αἱ εὐχαὶ και εὐλογίαι πολλῶν χιλιάδων εὐγνωμόνων ψυχῶν θὰ εἶνε τὰ ὠραιότερα, ἀόρατα και ἀμάραντα ἄνθη τοῦ νυμφικοῦ της στεφάνου. Ἡ νεαρὰ πριγκίπισσα, ἧτις καθ’ ὅλον αὐτῆς τὸν μέτρι τοῦδε βίον ὑπῆρξε μάρτυς τῆς ἁρμονικωτέρας και αἰθριωτέρας οικογενειακῆς εὐτυχίας, ἐδοκίμασεν ὡσαύτως λίαν ἐνωρὶς τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς λύπης ἐπὶ ταῖς δεινὰς πληγαῖς, ας κατήνεγκον οἱ πρώτοι τοῦ ἐτους μήνες ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. Ἔσχε τὸ σπάνιον εὐτύχημα νὰ ἴδῃ τὴν ἐκλογὴν της ἐπιδοκιμαζομένην και ἐγκρινομένην ὑπὸ τῶν γονέων, ὑπὸ τοῦ πάπου και τῆς μάμμης. Εἰς τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον Α’ ἤρесе καθ’ ὑπερβολὴν ὁ Ἕλλην διάδοχος, και ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος ἠνώσεν ἰδίαις χερσὶ τὰς χεῖρας τοῦ νεαροῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους. Οἱ ἀρραβῶνες ἐπρόκειτο νὰ ἐορτασθῶσι δημοτελεῶς κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν γενεθλίων τῆς πριγκίπισσης, ἀλλ’ ὁ θάνατος τοῦ πολυπαθοῦς ἐπὶ τοῦ θρόνου μάρτυρος ἐμπόδισε τοῦτο. „Ἔσο πάντοτε ἀγαθὴ και χρηστὴ ὡς μέχρι τοῦδε“ τοιαύτη ἦτο ἡ εὐχὴ τοῦ θνήσκοντος πατρός της, ἡ ἀρίστη μαρτυρία διὰ τὴν πενθοῦσαν θυγατέρα. Κατὰ τὴν βαθυτάτην αὐτῆς θλίψιν ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθωτῷ ἀπωλείᾳ, ἢν ὑπέστη σύμπαν τὸ γερμανικὸν ἔθνος, ἔστατο ὁ πρίγκηψ Κωνσταντῖνος, ὁ εἰλικρινῆς και ἐνθουσιῶδης λάτριν τοῦ εἰς Κύριον μεταστάντος ἠρώος, παρα τῷ πλευρῷ τῆς πριγκίπισσης. Καὶ ἡ ἀπο κοινοῦ πληροῦσα τὰς παιδικὰς τῶν καρδιάς ἐνδόμυχος και εἰλικρινῆς θλίψις συνέδρασε τὸ ἡγεμονικὸν ζεῦγος δι’ ἐτι στενοτέρων και κραταιοτέρων δεσμῶν.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Ὁ Πλάτων διηγῆται περὶ τινος ἀνθρώπου ὅτι εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ μιμῆται διὰ τῆς φωνῆς του τὴν βροντὴν, τὴν μαινομένην τρικυμίαν, τὸν θόρυβον τρεχόντων ὄχημάτων, τὴν βροχὴν τῆς καλαζῆς, τοὺς βόνας και τὰ πρόβατα και διάφορα πτηνὰ. Καὶ ἐτι καθ’ ὅλους τοὺς χρόνους και εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, δυνάμενοι νὰ ἐκτελῶσι διὰ τοῦ λάρυγγος των τοσοῦτον ἐξάισια θαύματα, ἐπιμαρτυρεῖ πρὸς τοὺς ἄλλοις και ὁ ποιητὴς Λαίνεξ, ὅστις ἀπεθανάτισε διὰ τινος ᾠδῆς του λίαν κολακευτικῆς ἓνα ἐκ τῶν θαυματουργῶν τούτων. Ἡ ᾠδὴ αὐτῆ τοῦ Λαίνεξ ἐξυμνεῖ ἀοιδόν τινα ὀνόματι Φιλβέρτον, ζῶντα παρὰ τῇ αὐλῇ Λουδοβίκου ἰδ’, ὅστις εἶχε τὸ θαυμάσιον δῶρον τοῦ μιμεῖσθαι πάσας τὰς φωνὰς και πάντας τοὺς ἤχους και φόφους μετὰ θαυμαστῆς τῷ ὄντι ἐπιτυχίας. Ἐμίμειτο μετ’ ἀπιστεύτου φυσικότητος τὴν φωνὴν και τὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι πάσης ἡλικίας, πάσης τάξεως και παντὸς ἐπαγγέλματος ἀνθρώπων, τὰς διαλέκτους τῶν χωρικῶν και ἐπαρχιωτῶν, τὴν ἡμαρτημένην τῆς γαλλικῆς προφορὰν τῶν ζένων πάσης χώρας και πόσης ἐθνικότητος, και μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας και ἀπαραμύλλου φυσικότητος ἀπειμιέτο τοὺς κρότους καιομένων πυροτεχνημάτων, τὸν θόρυβον κρουομένων τυμπάνων και τοὺς ἤχους τῶν κωδῶνων. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς τὴν ἱστορίαν ὅπως βεβαιωθῆ περὶ τῆς ἱκανότητος, ἢν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ὁ λάρυγξ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἀσκήσεως και μορφώσεως αὐτοῦ. διότι ἐν ἐκάστη σχεδὸν τάξει τῶν σχολείων δύναται τις σήμερον ν’ ἀπαντήσῃ μικρὸν τινα „Φιλβέρτον“, ὅστις πρὸς τέρψιν τῶν συμμαθητῶν του ἀπομιμῆται τὰς ὕλακας τῶν κυνῶν, τὸ μαιουρίσμα

τῶν γαλῶν και ἄλλων ζώων τὰς διαφόρους φωνὰς, ἐνίστε δὲ και τὸ ἔρρινον ὄφος τοῦ διδασκάλου του. Ὁ γράφας τὰς γραμμάς ταύτας ἐγγνώρισε μαθητὴν τινα τοῦ σχολείου, ὅστις τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἀπειμιέτο τὸν μυκηθμὸν τῶν βοῶν και τῶν μωσαρίων, ὥστε, ὅσάκις διερχόμενος παρὰ τινα λευμῶνα ἤρχιζε νὰ μυκᾶται, πᾶσαι αἱ ἐκεῖ βόσκουσαι ἀγελάδες ἔτρεχον πρὸς αὐτόν, παρετήρουν ἀτενωῶς και ἠκολούθουν αὐτόν μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ λευμῶνος, ὅπου ἐσταμάτου ἐμποδιζόμενοι ὑπὸ τοῦ φραγμοῦ νὰ προχωρήσωσι. Ἐν γένει δὲν ὑπάρχει μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου τοὺς ἤχους νὰ μὴ εἴπωρη νὰ μιμηθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φωνή. ὑπῆρξαν μάλιστα ἄνθρωποι, ὁτινες ἠδύνατο νὰ παραγάγωσι μετὰ τὸ στόμα δύο διαφόρους ἤχους συγχρόνως, ἀποτελοῦντας τοσοῦτῳ θαυμαστὴν ἁρμονίαν, ὥστε ὁ ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τινος ἀποστάσεως ἐνόμιζεν ὅτι ἀκούῃ πραγματικῶς δύο διαφορα ὄργανα. Ὁλόκληρος αὐτῇ ἡ πλειθὺς τῶν τόνων, ἤχων και φόφων, τοὺς ὁποίους ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν του μέχρι τινὸς βαθμοῦ πᾶς ἀνθρώπος κανονικῶς ἀνεπτυγμένος, παράγεται ἀποκλειστικῶς ὑπο τοῦ φωνητικοῦ ὄργανου, τὸ ὁποῖον διάστημα εἰς τὸ φυσικὸν ὠνόμασε „τὸ ἰσχυρότατον ὄργανον ἐργαλείον“. Διὰ τοῦ ὄργανου τούτου μετατρέπομεν ἀνάρθρους φθόγγους εἰς ἐνάρθρους, ἢ διὰ μεγαλητέρας τινὸς διαρκείας εἰς μουσικοὺς τόνους, οὕτως ὥστε ὁ φθόγγος ἐν τῇ ὀμίλιᾳ και ἐν τῇ ᾠδῇ εἶναι εἰς και ὁ αὐτός, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν μὲν τῇ ὀμίλιᾳ εἶνε βραχὺς και ἀκαριαῖος ἐν δὲ τῷ ᾠσμῆτι διαρκέστερος. Ἐξ ὅλων τῶν συστατικῶν μερῶν τοῦ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ

φωνητικοῦ και λεκτικοῦ μηχανισμοῦ τὴν σπουδαιοτέραν ἐνεργεῖαν ἐν τῇ παραγωγῇ τῆς φωνῆς ἔχει ὁ λάρυγξ. Ὁ λάρυγξ εἶνε κούλον, με βλενονοειδῆ μεμβράνην ἑσαθεν ἐπεστρωμένον και ἐξωθεν ὑπὸ μυῶνων περιβαλλόμενον σῶμα και ἀποτελούμενον ἐκ γωνιωδῶν χόνδρων, συνδεομένων πρὸς ἀλλήλους διὰ ταινιωῶν. Κεῖται ἐμπροσθεν τοῦ οἰσοφάγου και ἀποτελεῖ τὸ ἄνω μέρος και τὴν ἀρχὴν τῆς τραχείας ἀρτηρίας. Διὰ μέσου τοῦ κοιλώματος τοῦ λάρυγγος ἐκτείνονται ἐκ τῶν ὀπισθίων χόνδρων τέσσαρα λεπτὰ, ἐνωδῆ νήματα πρὸς τὰ ἐμπρὸς και προσαρμοζονται πησιὸν ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ προσθίου χόνδρου (τοῦ ἐξωθεν ἐπὶ τοῦ λαμοῦ ὄρατοῦ „μήλου τοῦ Ἀδάμ“). Τὰ σπουδαιοτάτα ταῦτα νήματα λέγονται φωνητικά και εἶνε χορδαί. Μεταξὺ αὐτῶν μένει ἐλεύθερα μικρὰ τις σχισμὴ, ἡ λεγομένη γλωττίς, δι’ ἧς ὁ ἀήρ εἰσδύει εἰς τοὺς πνεύμονας. Ὡς προφυλακτικὴ στέγη ἴσταται ὑπεράνω τῆς γλωττίδος ἡ ἐπιγλωττίς, ἧτις εἶναι μικρὸς ἐπίπεδος χόνδρος καλύπτων τὴν γλωττίδα και κλείων αὐτὴν κατὰ τὴν κατάποσιν, οὕτως ὥστε ἡ τροφὴ κατολισθαίνει ὑπεράνω αὐτῆς εἰς τὸν στομάχον διὰ τοῦ οἰσοφάγου. Ἀλλὰ πῶς παράγεται ἡ φωνή; Ὁ ἐν τοῖς πνεύμοισιν εὐρισκόμενος ἀήρ ἐξέρχεται διὰ μέσου τοῦ λάρυγγος θέτων εἰς καλμῶδῃ κίνησιν τὰς ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενας φωνητικὰς χορδὰς, ὁ δὲ κρᾶδασιμος ἐκεῖνος παράγει τὴν φωνήν. Καὶ αἱ πλείστα μεταβολαὶ και τροποποιήσεις τῆς φωνῆς παράγονται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γλωττίς ἄλλοτε μὲν στενοῦται, ἄλλοτε δὲ εὐρύνεται, μηχανοῦται ἢ βραχύνεται, κυρίως ὅμως διὰ τῆς ἐντάσεως ἢ χαλαρώσεως τῶν φωνητικῶν χορδῶν. Ὁ φθόγγος λοιπὸν εἶναι ἐτοιμος, μόλις ὁ ἀήρ ἐγκαταλίπη τὴν γλωττίδα. Τὰς ποιικιλωτάτας ὅμως αὐτοῦ διαφορὰς λαμβάνει ἐν τῷ κοιλώματι τοῦ στόματος διὰ τῆς ἐκάστοτε μεταβαλλομένης θέσεως τῶν ἐν τῷ στόματι ὀργάνων. Ἄλλ’ αἱ φωνητικὰ χορδαί — αἰτνες παρὰ τῷ ἀνδρὶ εἶναι μακρότεροι και ἐπομένως ἡ φωνὴ βαθύτερα ἢ παρὰ τῇ γυναικὶ — τότε μόνον δύναται νὰ ἤχῳσιν ὀρθῶς, ὅταν τὰ ἐλεύθερα αὐτῶν ἄκρα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν γλωττίδα, ἐν καταστάσει ἐντάσεως ἐγγίξωσιν ἀλληλα κατ’ εὐθείαν γραμμὴν, οὕτως ὥστε νὰ κλείωσι πρὸς στιγμὴν τὴν γλωττίδα, τοῦδ’ ἔπερ κατορθοῦμεν διὰ τῶν μυῶνων τοῦ λάρυγγος. Ἄφ’ ἑτέρου ὅμως δυναμέθα και νὰ εὐρύνωμεν τὴν γλωττίδα ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ ἀήρ νὰ ἐξέρχεται ἀθρόβως, και μόνον διὰ τῆς προστριβῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παρεῖων τοῦ φάρυγγος νὰ παράγῃ δασύν τινα φόνον. ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προφέρομεν τὴν δασεῖαν τῶν ἀρχαίων εἶτε τὸ γερμανικὸν h. „Εἰς τὰς βραγνώδεις φωνὰς“, λέγει ὁ Helmholtz, ὁ διασημώτατος ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς ἐπιστήμης ἐρευνητής, „ἡ αἰτία τῆς βραγνώτητος εἶνε ἰσως ἡ ἀτελής κλείσις τῆς γλωττίδος, καθ’ ὃν χρόνον αἱ φωνητικὰ χορδαὶ κρᾶδαίνονται. Διότι, ὅταν ἡ βλενονοειδὴς μεμβράνη τοῦ λάρυγγος εἶνε καταρροϊκῇ, βλέπομεν ἐνίστε εἰσερχόμενας εἰς τὴν γλωττίδα μικρὰς τολύπας φλέγματος, και τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηροῦμεν εὐκρινῶς διὰ τοῦ λαρυγγοσκοπείου, δηλ. μικροῦ τινος κατόπτρου, διὰ τοῦ ὁποῖου βλέπομεν μετὰ μεγάλης ἀκρίβειας και εὐκρινείας τὰς κατὰ τὴν παραγωγήν ἐνὸς τόνου κινήσεις τῆς γλωττίδος, και τῶν ἐν τῷ λάρυγγι εὐρισκόμενων μυῶνων, ταινιωῶν και χόνδρων. Αἱ μικραὶ αὗται τολύπαι τοῦ φλέγματος διακωλύουσι τὴν κίνησιν τῶν παλλομένων χορδῶν και καθιστῶσιν αὐτὴν ἀκανόνιστον και ἀνώμαλον, ὁθεν και ὁ ἦχος εἶνε ἀνώματος και βραγνώδης. Τοῦ ἐνοχλήματος τούτου προσπαθοῦμεν συνήθως ν’ ἀπαλλάξωμεν δι’ ἐλαφροῦ τινος μὴ σπασμωδικῶ βηχός.“

Προσφεύστατα παρέβαλον τὸν λάρυγγα πρὸς τὸν μηχανισμόν ἐκεῖνον τῶν συριγγοργάνων (ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων παρὰ τοῖς δυτικοῖς και διαμαρτυρομένοις), ὅστις εἶναι οὕτως κατασκευασμένος, ὥστε ὁ εἰς τὴν σύριγγα εἰσορῶν ἀήρ προσκρούει ἐπὶ τινος ἐλατηρίου, κλειόντος τὴν σχισμὴν τῆς σύριγγος. Τὸ ἐλατήριον τοῦτο, εἶτε γλώσσα, διὰ τῆς πίεσεως τοῦ ἀέρος αἶρεται, καταπίπτει πάλιν ταχέως, ἀναπηδᾷ και οὕτως τίθεται εἰς ὀμαλὴν τινα παλμικὴν κίνησιν, καθ’ ἣν ὁ ἀήρ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκει διέξοδον ἄλλοτε δὲ ἐμποδίζεται νὰ ἐξέλθῃ. Καθ’ ὅσον ἡ ἐναλλαγὴ αὐτῆ εἶναι ταχύτερα ἢ βραδυτέρα, ὁ παραγόμενος ἦχος εἶναι δξύτερος δηλ. ὑψηλότερος ἢ βαρύτερος (χαμηλότερος). Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐκ τῆς φύσεως και κατασκευῆς τῆς γλώσσῆς ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν παλμῶν εἶνε πάντοτε ὠρισμένος και ἀμετάβλητος, διὰ τοῦτο μία και ἡ αὐτῇ σύριγγὲ παράγει πάντοτε ἓνα και τὸν αὐτὸν ἦχον. Ἐν τῷ λάρυγγι ὅμως τοῦ ἀνθρώπου ἀντιστοιχοῦσι μὲν αἱ φωνητικὰ χορδαί πρὸς τὴν γλώσσαν τῆς σύριγγος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ὄργανου, ἀλλ’ ὁ ἀριθμὸς τῶν παλμῶν εἶτε κρᾶδασιμῶν μεταβάλλεται διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν μυῶνων ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε δι’ αὐτοῦ δύναται νὰ παραχθῶσι διαφόρου ὕψους τόνοι. Ὑπο τινὰ διακρίνομεν εἰς τοὺς τόνους, τὴν ἐντασιν και τὸ ὄφος: Καὶ διὰ μόνης τῆς ἀκοῆς ἀντιλαμβάνομεθα τῶν ἰδιοτήτων τούτων τοῦ ἦχου, καθ’ ὅσον ἀκούομεν αὐτὸν ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἰσχυρότερον ἢ ἀσθενέστερον, ἀφ’ ἑτέρου δὲ ὑψηλότερον ἢ βαθύτερον. Ὅσο βραχύτερα εἶναι ἡ γλωττίς και ὅσο ἰσχυρότερα ἢ τᾶσις τῶν φωνητικῶν χορδῶν, τοσοῦτον ὑψηλότερος εἶναι ὁ τόνος. τοῦναντίον δὲ ὅσο μακροτέρα ἢ γλωττίς και ὅσο χαλαρότεροι αἱ χορδαί, τοσοῦτω βαθύτερος ὁ τόνος. Ἡ ἐντασις δὲ (ἢ ἰσχὺς δηλ. εἶτε ἀδυναμία) τῆς φωνῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῶν πνευμόνων και ἐν γένει τῶν ὀργάνων τῆς ἀναπνοῆς. Ἡ καλουμένη μεταλλικὴ ποιότης τῆς φωνῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῆς βλενονοειδοῦς μεμβράνης τοῦ λάρυγγος. Ἀλλὰ και τρίτης τινὸς διακρίσεως τῶν τόνων τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῆς ἀκοῆς. Ὅμιλοῦμεν δηλαδή πολλάκις περὶ φωνῆς τοῦ στῆθους, περὶ φωνῆς τῆς κεφαλῆς, χωρὶς νὰ ἐννοῶμεν ὅτι ἡ ὀνομασία αὐτὴ κατ’ οὐσίαν εἶναι ἀνόητος. διότι τὰ διάφορα ταῦτα εἶδη τῆς φωνῆς οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τὸ στῆθος και μετὰ τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς και ὁ αὐτὸς τόνος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λάρυγγος δύναται νὰ παραχθῆ κατὰ δύο διαφόρους τρόπους, εἶτε δι’ ἰσχυρᾶς ἐξορμήσεως τοῦ ἀέρος και ἀσθενοῦς τάσεως τῶν φωνητικῶν χορδῶν, εἶτε δι’ ἀσθενοῦς ἐκροῆς τοῦ ἀέρος και ἰσχυρᾶς τάσεως τῶν αὐτῶν χορδῶν. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει ὀνομάζομεν τὴν φωνὴν „κεφαλικὴν φωνὴν“ ἐν δὲ τῇ πρώτῃ „στηθικὴν“. Κατὰ τὴν παραγωγήν τῆς „στηθικῆς φωνῆς“ πᾶλλονται αἱ φωνητικὰ χορδαί καθ’ ὅλην αὐτῶν τὴν ἐκτασιν, κινούμεναι ὑπὸ ἰσχυροῦ βέουματος ἀέρος. Εἰς τὰς γυναικάς μάλιστα διακρίνονται τρία τοιαῦτα εἶδη φωνῶν, ἐν βαθύ, ἕτερον μεσαίον και τρίτον ὑψηλόν. Ἐκτὸς τῆς ἐντάσεως εἶτε ἰσχύος, τοῦ ὕψους και τοῦ εἶδους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς διακρίνομεν και τετάρτην τινα, σπουδαιοτάτην, μυστηριώδη, ἀόριστον ἰδιότητα, τὴν λεγομένην χοιρίαν τοῦ ἦχου, ἐκεῖνην δηλαδή τὴν ἰδιότητα, δι’ ἧς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διακρίνωμεν ἀπ’ ἀλλήλων τοὺς ἤχους διαφόρων ὀργάνων π. χ. τὸν ἦχον ἐνὸς αὐλοῦ ἀπὸ τὸν ἦχον ἐνὸς βιολίου ἢ ἐνὸς κλειδοκυμβάλου. Καὶ εἶναι μὲν φανερόν ὅτι πρὸς παραγωγήν τῆς χοιρίας ταύτης, ἦν δυνάμεθα

να ονομάσωμεν ποιόν τοῦ ἤχου, συντρέχουσιν ἐκτὸς τῶν ἀναγκαίων πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἤχου ἐν γένει παλμῶν καὶ ἄλλοι παράγοντες ἢ φύσις ὅμως τῶν παραγόντων τούτων εἶνε τὸσον σκοτεινὴ καὶ πολύπλοκος, ὥστε ἀναγκάζομεθα νὰ παραλείψωμεν ἐνταῦθα πᾶσαν περαιτέρω ἔρευναν καὶ ἐξηγήσῃν αὐτῶν καὶ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι τὸ ποιόν τοῦ ἤχου προέρχεται ἐκ τοῦ ἐπὶ δυσκόλων ἀκουστικῶν νόμων βασιζομένου φαινομένου τῶν δευτερευόντων παλμῶν εἴτε ἀνωτέρων τόνων, οἵτινες συνοδεύουσιν ἕκαστον θεμελιώδη τόνον.

Ἄλλ' εἶναι εὐνόητον ὅτι οἱ δευτερεύοντες οὗτοι παλμοὶ τῶν τόνων τῆς ἡμετέρας φωνῆς μεταβάλλονται ἀναλόγως τοῦ σχήματος, ἕπερ δίδομεν εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ στόματος δια διαφόρων κινήσεων τῶν μῶνων, οὕτως ὥστε ἡ μετατροπὴ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ τόνου εἰς τοὺς διαφόρους φθόγγους α, ε, ι, ο, ου ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκάστοτε θέσιν ἢ λαμβάνει τὸ κούμαμα τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦ στόματος, καὶ ἐπομένως οἱ θεμελιώδεις οὗτοι τόνοι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς μηχανώσεως, βραχύνσεως ἢ καὶ στενώσεως τοῦ βλου στόματος.

Τὴν φυσικὴν κατασκευὴν, τὸ φυσικὸν σχῆμα τοῦ στόματος δὲν δυνάμεθα φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ μεταβάλωμεν, καὶ ἐκ τούτου προέρχονται αἱ ἀπειροὶ ἐκεῖναι ἀτομικαὶ χροαὶ τῆς φωνῆς, ἐκ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ἕνα ἄνθρωπον, ὃν ἐπὶ πολλὰ ἔτη δὲν εἶδομεν, νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἀμέσως, μόνον τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούοντες.

Λίαν ἀξιοπερίεργον εἶνε ὅτι δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν καὶ ἄνευ φωνῆς, δηλαδὴ ψιθυρίζοντες. Ὑπάρχουσι μάλιστα σπανίως ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ὁ ψιθυρισμὸς ἔχει τοσαύτην ἔντασιν, ὥστε δύνανται νὰ παράγῃ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ὡς καὶ ἡ φωνή, καθὼς π. χ. ἡ περίφημος Γαλλὶς ἠθοποιὸς Ραχίλ, τῆς ὁποίας ὁ ψιθυρισμὸς ἠκούετο μέχρι τῶν ἀπωτάτων γωνιῶν τοῦ μεγάλου Γαλλικοῦ θεάτρου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ σύμφωνα, τὰ ὁποία διαιροῦνται εἰς χειλεύφωνα, γλωσσόφωνα καὶ οὐρανισκόφωνα, παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη εἶνε κατὰ τοσοῦτον ἐσφαλμένη, καθ' ὅσον ἡ παραγωγὴ αὐτῶν τῶν ὀλίγων διαφέρει τῆς τῶν φωνηέντων, ὥστε ἐνίοτε σύμφωνα καὶ φωνηέντα μετ' ἀλλήλων συγχέονται. Ἡ γένεσις ὅμως αὐτῶν εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα. Τὸ ἐκ τοῦ στήθους προερχόμενον βέβημα τοῦ ἀέρος, ὡς ὅτου νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν χειλέων, ἔχει νὰ ὑπερνήκησῃ διάφορα ἐμπόδια. Διακρίνονται κυρίως τέσσαρες σταθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαντῶνται τὰ ἐμπόδια ταῦτα. Ἡ ὑπερνήκησις ἐνός ἐκάστου κωλύματος παράγει καὶ ἐν σύμφωνον. Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν σταθμῶν τούτων, οἵτινες ἠδύναστο νὰ ὀνομασθῶσι „θέσεις τῶν ἀρθρώσεων“, εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν χειλέων καὶ εἰς τοὺς κάτω προσθίους ὀδόντας εἴτε κοπήρας, ὁ δεύτερος εἰς τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης, τὸ ὅποιον πιέζεται εἰς τὴν ἀνω σειρὰν τῶν προσθίων ὀδόντων, ὁ τρίτος σχηματίζεται διὰ τῆς πίεσεως τῆς βάρχειας τῆς γλώσσης πρὸς τὸν οὐρανίσκον, ὁ δὲ τέταρτος κείται ἐν τῷ λάρυγγι.

Τὴν γένεσιν ἐνός ἐκάστου τῶν συμφώνων δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ παρακολουθήσωμεν· ἀλλ' ἐκ τῶν γενικῶν τούτων καὶ συντόμων παρατηρήσεων περὶ τῆς ἡμετέρας φωνῆς δύνανται τις νὰ ἐννοήσῃ, πῶς αὕτη εἶνε εἰς θέσιν νὰ παράγῃ τοὺς ἀπείρους ἐκεῖνους τόνους, ἤχους καὶ φθόγγους, οἵτινες πολλακίως φαίνονται ὅτι πλησιάζουσι πρὸς τὸ „ὑπερφυσικόν“. Ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἡμετέρου φωνητικοῦ ὀργάνου ἔχουσι τὴν μεγίστην εὐαισθησίαν καὶ λεπτότητα, καὶ ἀκριβῶς

ἐνεκα τῆς λεπτότητός των ταύτης εἶναι ἐπιδεικτικὰ τελειοτάτης μορφώσεως. Δυστυχῶς ὅμως ἡ μόρφωσις τοῦ „ισχυροτάτου τούτου πάντων τῶν ἐργαλείων“ παραμελεῖται τοσοῦτον, ὥστε πολλακίς οὔτε κἂν οἱ ῥήτορες καὶ ἠθοποιοὶ φροντίζουσι νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸ τὴν ἀπαιτουμένην θεραπείαν καὶ καλλιέργειαν. Ὑπὸ πολλῶν ὡσαύτως ἀγνοεῖται ὅτι διάφορα ἐλαττώματα τῆς φωνῆς καὶ τῆς γλώσσης, οἷον τὸ τραυλίζειν καὶ φελλίζειν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα τοσοῦτον ἀνέτως καὶ ἀλογίστως ἀποδίδονται εἰς φυσικὴν παραμόρφωσιν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελέσματα κακῆς συνήθειας, ἅτινα εὐκόλως δύνανται νὰ ἀρθῶσι διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἰσχυρᾶς θελήσεως.

Μέχρι τίνος βαθμοῦ δύνανται νὰ μορφωθῇ καὶ τελειοποιηθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ διὰ κεκανονισμένης γυμναστικῆς ἐνεργείας, διὰ σκοπίμου καὶ ἐπιμόνου ἀσκήσεως, δύνανται τις νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῶν ἐξῆς λίαν ἐνδιαφερόντων καὶ ἐνθαρρυντικῶν παραδειγμάτων, τὰ ὁποία ἐν τέλει τῆς παρουσίας μελέτης παρατιθέμεθα.

Ἄγγλος τις, ὀνόματι Dugald Stewart διηγεῖται ὅτι ἐγνώρισεν ἄνθρωπὸν τινα, ὅστις ἔπαιζε μὲ ὄλην τὴν ἐντέλειαν κλειδοκίμβalon, κινῶν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινος ὀργάνου καὶ παράγων τὰς τόνους μόνον διὰ τῆς φωνῆς του. Οἱ θεαταὶ οἵτινες παρετήρουν τὰς κινήσεις τῶν χειρῶν του ἐνόμιζον ὅτι οἱ τόνοι προήρχοντο ἐκ τοῦ ὀργάνου, καὶ ὅμως εὐρίσκοντο ἐν πληρεστάτῃ ἀπάτῃ. Τὴν αὐτὴν ἀκουστικὴν ἀπάτην κατώρθου νὰ παράγῃ μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας καὶ Οὐγγρὸς τις, ὁ ὁποῖος — μιμούμενος διὰ τῆς φωνῆς του τὸ μέγα βάρβιτον (violoncello) — ἔπαιζε μὲ δύο βάρβιδους τὰς περιπαθεστέρως μελωδίας.

Τὰς θαυμασιωτάτας ὅμως ἀκουστικὰς ἀπάτας παρήγαγον οἱ δύο περίφημοι τεχνίται, οἵτινες ἐνεκα τῆς ἐξαισίας αὐτῶν ἰκανότητος ἐν τῷ ἀπομιμῆσθαι παντὸς εἶδους ἤχους καὶ φθόγγου ἔχαιρον παγκόσμιον φήμην, ὁ Παρισιανὸς Alexandre καὶ ὁ Ἄγγλος Thurton.

Τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ ἰκανότης, ἥτις πολλακίς ἐφθανε μέχρι τοῦ ἀκαταλήπτου καὶ μυστηριώδους, ἐξυμνήθη ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ποιητῶν, οἷος ὁ Walter Scott, ὁ Chamisso καὶ ἄλλοι, ἐν οἷς ἀκόμη καὶ ὁ Θεολόγος Schleiermacher. Ὁ Ἀλεξάνδρος ἦτο καὶ ὡς ἠθοποιὸς πολὺ σπουδαῖος καὶ πρωτότυπος καλλιτέχνης, ὡς „πολύφωνος“ ὅμως ἔμεινεν ἀνεφικτός. Μὲ πόσῃ φυσικότητι — μεταχειρόμενος πάντοτε μόνην τὴν φωνὴν του καὶ τὰς ἀπαιτουμένας χειρονομίας — ἀνῆπτε πῦρ ἄνευ πυρῶν καὶ ξύλων, μὲ μίαν φιάλην ἀντὶ βυκάνης ἀπέσπα βυκανήματα ἀπὸ τινος τραπέζης, μὲ τὴν παλάμην του ἐπριόνιζε δοκοὺς, ἀνεκύνκα ὡὰ μὴ ὑπάρχοντα, ἀόρατον βούτυρον ἐτηγγίζεν ἐντὸς ἀνυπάρκτου τηγανίου, πῶς ἀπεμμεῖτο τὰς φωνὰς ὄλων τῶν ζώων, παντὸς εἶδους φθόγγου καὶ κρότους, τὸ ἰδιάζον ὕψος ἐν τῇ ὀμίλει πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἀνθρώπων, ὅλα ταῦτα ἔπρεπε νὰ τὰ ἀκούσῃ τις μὲ τὰ ἴδια ὦτα, ὅπως ἐννοήσῃ τὸν ἀπειρον ἐνθουσιασμόν. ἐν πανταχοῦ διῆγειρεν ὁ θαυμάσιος οὗτος εἰς τὸ εἶδος τοῦ τεχνίτη.

Ὁ Thurton, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ παρουσιάσθη εἰς τὸ δημόσιον μὲ τὴν παράδοξον τέχνην του, ἐξείχε κυρίως ἐν τῇ ἀπομιμῆσει τῶν φωνῶν διαφόρων ζώων, ἴδια δὲ θαυμασιῶς ἀπεμμεῖτο τὸν „βόμβον τῶν μυϊῶν“. Ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων μερῶν τοῦ προγραμμάτος του ἦτο „ἡ ἀφιξίς τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας πρὸ μετακόμισιν ζώων“. Ὁ τεχνίτης ἐφάνετο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μέρους τούτου κομωμένος μὲ ἀκάλυπτον καὶ πρὸς τοὺς θεα-

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΜΝΗΣΤΗ ΑΓΓΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

τας έστραμμένον πρόσωπον, ούτως ώστε ή έκτέλεσις τής έπομένης άκουστικής άπάτης ήτο τοσούτω δυσκολώτερα, καθ' όσον τo πρόσωπον του τεχνίτου ώφειλε να μένη άκίνητον και άτάραχον. Ήδη άρχεται ή άκουστική άπάτη: έκ μακράς άποστάσεως άκούεται ο θόρυβος τής όλονεν πλησιαζούσης άμαξοστοιχίας. Από στιγμής εις στιγμήν έρχεται πλησιέστερον. Επί τέλους άκούεται ο θορυβώδης βραστής τής άτμαμάξης, τὰ διδόμενα συνθήματα, όπως σταματήση, οί συριγμοί, ή εξόριστοις του άτμου, αί φωνά των ύπαλλήλων κτλ. Ο κοιώμενος άφυπνίζεται, τρέχει πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ άνοίγει, και ήδη έκρήγνυται έν φοβερά συγχύσει ο θόρυβος και ή ταραχή των μυκωμένων βοών και των φωνών παντός είδους ζώων, μόσχων, χοίρων, ίπων, όρνιθών, χηνών κτλ. Έν τῷ μεταξύ άκούονται αί φωνά έπιβατών των τής άμαξοστοιχίας, αί ύλακάι πολυαριθμων άφυπνισθέντων κυνών, ούτως ώστε ούδεις θα ένόμιζεν ότι είναι δυνατόν, τοσοῦτοι και τόσον διάφοροι και ποικιλώτατοι ήχοι και φόφοι να προέρχωνται έκ του λάρυγγος ενός και μόνο ανθρώπου. Έτερον οσαύτως έκπληκτικόν κατόρθωμα του Thurton ήτο και „ή ταραχή θορυβούντων ανθρώπων έν τῷ δδῷ“, τὸ όποιον ο τεχνίτης έξετέλει οσαύτως ιστάμενος πρὸ τινος άνοικτου παραθύρου. Εδκρινέστατα και καθαρώτατα διεκρίνοντο αί διάφοροι και ποικιλώταται φωνά πολυαριθμων ανθρώπων, θορυβούντων και διαπληκτιζομένων.

Έκ των πολυαριθμων μαθητών του Άγγλου τούτου άπετέλουν δέκα νέοι δεκαεξαετείς περίπου παράδοξόν τινα „φθδικόν χορόν“, οστις έξετέλει „πολυφωνικὰ συναυλιάς“. Οί νέοι οὔτοι έμμυούντο διά τής φωνής των δια τὰ διάφορα μουσικά όργανα, και ή παράδοξος αὔτη συνεργασία των έμφύχων αυτών, σαλπίγγων, βιολίων, κλαρινέττων, φαγότων, και των λοιπών μουσικῶν όργανων, μη έξαιρουμένων οὔδε των τυμπάνων (μικρῶ τε και μεγάλου), ήτο τόσον έπι-

τυχής και άληθινή, ώστε κλειών τις τούς οφθαλμούς ήκουε πραγματικῶς οργανικήν μουσικήν συναυλίαν.

Ήθοποιός τις του έν Λονδίῳ θεάτρου του Drurylane, όνόματι Άλέξανδρος Στέβενς (άποθανών τὸ 1786), οστις είχε τὸ θαυμάσιον δῶρον του να μιμῆται τας φωνὰς και τὰς κινήσεις πάσης τάξεως και πάσης ήλικίας ανθρώπων, είχε εφεύρη πολὺ πρότερον ιδιαιτερόν τι είδος „πολυφωνικῶν έσπεριδῶν“ τὰς όποιὰς ώνόμαζε „παράδοξις περι κεφαλῶν“. Βοηθούμενος υπό ζωηροτάτου πνεύματος, ανεξαντλήτου εύφύιας και εὐθύμιας και βαθείας γνώσεως των ανθρωπίνων χαρακτήρων διήγειρε τὸν γενικόν θαυμασμόν και ένθουσιασμόν διά των „παράδοσῶν“ του τούτων, αἵτινες ήσαν κυρίως σατυρικοί και κωμικοί λόγοι περι πάσης κοινωνικῆς τάξεως του βρετανικοῦ έθνους. Είς τὰς παράδοξις του ταύτας είχε μεθ' έαυτου τέσσαράκοντα εως πενήτηκοντα πρότομάς έκ ναστοχάρτου, είκοσι περίπου φανάκας έξ όλων των σχολῶν και τινα σήματα και εικόνας. Μετὰ των κεφαλῶν τούτων συνδιελέγετο περι διαφόρων κοινωνικῶν ζητημάτων, άλλοτε μεν άπευθύνων αὐτὸς πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον, άλλοτε δε άκούων τὰς άπαντήσεις των, και άλλοτε σχολιαζών τούς λόγους των, δια των όποιων πρὸ πάντων έσατυρίζοντο οί δικηγοροί. Ήτι τελειότερα γίνεται ή άκουστική άπάτη δια των „μηχανικῶν πλαγγόνων“. τὰς όποιὰς εφεύρε βραδύτερον ο Άγγλος Walter Cole, και εις τὰς όποιὰς έδωσεν δια τὰ φωνητικά όργανα και τούς οφθαλμούς, τὰ όποια συνοδεύουσι τὴν ήμίλιαν με τὰς αναλόγους κινήσεις.

Όσον δήποτε ελαφρά και άναξία μιμήσεως εινε ή τέχνη των ανθρώπων τούτων, έν τούτοις έχει και σπουδαιότεραν τινα ύψιν. Διότι μὰς υπομιμνήσκει μέχρι πόσης έκπληκτικῆς τελειοποιήσεως δύναται να φθάση ή ανθρωπινή φωνή δια των απαιτούμενων άσκήσεων, και ένθαρόννει εκαστον, έχοντα ελαττωματικά τὰ φωνητικά όργανα, δια τής Ισχυράς και έπιμόνου θελήσεως να διορθώνη τὰ ελαττώματα ταῦτα.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΡΑΜΑΣΙ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ ΚΑΙ ΕΝ Τῷ ΠΟΙΗΜΑΤΙ ΤΟΥ ΔΑΝΤΕ

Υπό G. Chiarini.
(συνέχεια.)

Είπὸν τινες ότι υπάρχει μεγαλύτερα ποικιλία εις τούς άνδρας παρά εις τὰς γυναίκας του Σαιξπήρου. Η κυρία Jameson δέν είναι τής γνώμης ταύτης, και δίδει ευρυτάτας άποδείξεις περι τής ορθότητος τής εναντίας γνώμης έν τῷ συγγράμματι αὔτης, τὸ όποιον άνεφέραμεν έν άρχῇ τής μελέτης ήμῶν ταύτης. Πρὸ παντός άλλου, δύναται τις να εἶπῃ ότι τὸ σύγγραμμα τῆς όλόκληρον είναι μία άπόδειξις τής γνώμης ταύτης. Έν αὐτῷ ή διάσημος συγγραφεύς διακρίνει εις τέσσαρας μεγάλας κατηγορίας τὰς ήρώιδας του Άγγλου ποιητου. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰς γυναίκας εκείνας του Σαιξπήρου, εις τὰς όποιὰς υπερισχύει τὸ λογικόν, όπως εις τὴν Πορτίαν (έν τῷ εμπόρῳ τῆς Βενετίας) και Βεατρίκην. Είς τὴν δευτέραν κατηγορίαν κατατάσσει εκείνας, εις τὰς όποιὰς προέχει τὸ πάθος και ή φαντασία, όπως εις τὴν Ίουλίαν και Όφηλιαν· εις τὴν τρίτην εκείνας, των όποιων τὸ κύριον χαρακτηριστικόν εινε ή άγάπη, όπως εις τὴν Κορδηλιαν και Δεσδεμίναν· εις τὴν τετάρτην τὰς ιστορικὰς γυναίκας, όπως τὴν Λαιδὴν Μάκβεθ και τὴν Κλεοπάτραν. Ο Dowden παρατηρεῖ ότι „Τὰ μεγάλα πρόσωπα των τραγωδιῶν του Σαιξπήρου δέν δύναται να διαρεθῶσιν εις κατηγορίας, διότι εκαστον έξ αὐτῶν άποτελεῖ ιδίαν με-

λέτην τελείαν και πλήρη, και οφείλει εκαστον ιδιαιτέρως να εξετάζηται προσεκτικῶς και επισταμένως.“ Όφειλομεν όμως να εἴπωμεν ότι τὴν παρατήρησιν ταύτην είχε προῖδη και προλάβῃ αὔτη ή ίδια συγγραφεύς. Και πράγματι ή διαίρεσις εκείνη εις κατηγορίας δέν τὴν έμπόδισε καθόλου να εξετάση εκαστον έκ των μεγάλων τύπων των Σαιξπηρείων γυναικῶν ως ιδιαιτέραν και αὐτοτελή ψυχολογικὴν μελέτην, ένῶ απ' ετέρου διευκόλυνε αὐτὴν και διευκολύνει τὸν αναγνώστην εις τὸ να κάμη συσχετισμούς και συγκρίσεις, δια των όποιων καταφαίνεται έναργέστερον ή διαφορά εκάστου των χαρακτήρων, των ανηκόντων εις μιαν κατηγορίαν.

Παραδείγματος χάριν τὴν Ίουλίαν και τὴν Όφηλιαν κατέταξεν ή κ. Jameson, ως ανωτέρω εἶπωμεν, εις τὴν κατηγορίαν των γυναικῶν εκείνων τύπων, οὗς χαρακτηρίζει τὸ πάθος και ή φαντασία, και οὔδεις βεβαίως δύναται να άρνηθῇ ότι αἱ ιδιότητες αὐται είναι τὰ κύρια χαρακτηριστικά εκάτερας των γυναικῶν τούτων μορφῶν. Και όμως άν εξετάσωμεν αὐτὰς τὴν μιαν πλησίον τής άλλης, θα ίδωμεν ότι ή μεταξὺ αὐτῶν διαφορά είναι μεγίστη. Η Ίουλία και ή Όφηλία είναι άμφοτέραι νεάνιδες ώραιαι, άφελείς και άξίεραστοι· άμφοτέραι έρώνται και πύπτουσι θύματα του

έρωτος· άλλ' εις τὰς κοινὰς ταύτας ιδιότητας και περιστάσεις προστίθενται και άναμιγνύονται έν εκατέρα αὐτῶν τοσαῦται άλλαι ιδιότητες και περιστάσεις διάφοροι, ώστε οί γυναικεοί οὔτοι τόποι καθίστανται έν τῷ δράματι ὄλως διάλου διάφοροι άλλήλων. Η μεν Ίουλία εκπροσωπεῖ, ως ανωτέρω εἶπωμεν, τὸν ήρωισμόν του έρωτος, ή δε Όφηλία τὴν δειλίαν και αδυναμίαν μιὰς έρώσης ψυχῆς. Η Ίουλία είναι ή νεάνις, ήτις έν τῇ τολμηρότητι του πάθους έπιλαμβάνεται μετὰ γενναιότητος και θάρρους των τρομερωτέρων έπιχειρήσεων, και βλέπουσα ταύτας ματαιούμενας, θυσιάζει εαυτὴν, θύμα εκούσιον άλλ' οὐχι άνωφελές· διότι επί του τάφου αὔτης και του έραστου τῆς παύουσι τὰ μακροχρόνια και άγρια μίση των οικογενειῶν των και οί δύο πατέρες Κάπουλέτος και Μοντέκχης κλαίοντες πρὸ των πτωμάτων αὐτῶν σφιγγουσιν άλλήλων τὰς χεῖρας φιλικῶς. Η Όφηλία εινε ή έρώσα νεάνις, ήτις μη δυναμένη, δι' έλλειψιν ενεργητικότητος, ως παρατηρεῖ ο Dowden, να σώση δια του έρωτος τῆς τὸν Άμλέτον μενει καταβεβλημένη και κλονομένη υπό του περι αὐτὴν μαινομένου κλύδωνος, χωρὶς έκ τῆς καταστροφῆς αὔτης να προέρχεται καμμία οφέλεια.

Παραβάλομεν τὴν Όφηλιαν πρὸς τὴν Ίουλίαν· ας συσχετίσωμεν αὐτὴν τῶρα και πρὸς μιαν άλλην έκ των γυναικῶν εκείνων, τὰς όποιὰς ή κυρία Jameson κατατάσσει εις τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, δηλ πρὸς τὴν Μιράνδαν. Η Μιράνδα είναι και αὐτὴ, ως ύπεδηλώσαμεν, νεάνις ώραιά, άφελής και αξίεραστος· αγαπᾶ και αὐτὴ, όπως και ή Όφηλία· άλλ' οί όροι και αἱ περιστάσεις του βίου τῆς είναι οὐσιωδῶς διάφοροι ή μάλλον ὄλως αντίθετοι πρὸς τὰς τῆς Όφηλίας. Ένώ ή Όφηλία ζῆ έν τῷ μέσῳ διεφθαρμένης κοινωνίας, περιστοιχιζομένη υπό των κακιῶν, των άπατων, των κακουργημάτων μιὰς άνοσίου και κακούργου αὐλῆς, ή Μιράνδα, από τῆς παιδικῆς αὔτης ήλικίας έξησεν επί τινος άπομεμακρυσμένης νήσου και ένταῦθα, ως έν έπιγειῶ τινι παραδείσῳ, ηῤξήθη και ανεπτύχθη υπό τὰς σοφὰς και φιλοσόφους φροντίδας του πατρὸς αὔτης Προσπερού, και όχι μόνον αὔτῳα διέμεινε ως ή Όφηλία αλλά και ήγνῶει παντελῶς τὸ κακόν· και δια τούτο αἱ ιδιότητες, αἵτινες εις τὴν Όφηλιαν έπιφέρουσι τὴν παραφροσύνην και τὸν θάνατον, κατορθοῦσιν, όπως παρατηρεῖ ή κ. Jameson, να καταστήσωσι τὴν Μιράνδαν πλάσμα τελειον και εὐτυχές.

„Εἶδόν ποτε, γράφει ή διάσημος εξηγήτρια των ήρωῶν του Σαιξπήρου, μιαν περιστεραν καταληφθεῖσαν αἰφηνδιως υπό σφοδρὰς θυέλλης — ίσως ήτο νεαρά και δέν είχε τῶσση δύναμιν εις τὰς πτέρυγας ώστε να φθάση μέχρι τῆς φωλαῆς τῆς, ή τῇ έλλειπεν ίσως τὸ ένστικτον, σπερ οδηγεί τὰ πτηνά να άποφεύγωσι τὴν επικειμένην καταιγίδα — εγὼ τὴν παρετήρουν μετὰ συμπαθείας περιπταμένην τῇδε κακείσε και κινούσαν άπελιστικῶς τὰς άργυρὰς τῆς πτέρυγας, αἵτινες ελαμπον έν αντιθέσει πρὸς τὰ μαῦρα θυελλώδη νέφη, μέχρις οὔ, μετ' ολίγας περιστροφικὰς κινήσεις, τυφλωθεῖσα, καταπλαγεῖσα και αποπληνθεῖσα εκρημισθη εις τα τεταραγμένα ὕδατα και ήφανισθη δια παντός. Τὸ συκινητικόν εκείνο θέαμα μοι άνέμνησε τὴν τύχην τῆς Όφηλίας· και τῶρα όπου σκέπτομαι τὴν Όφηλιαν, βλέπω άπεναντί μου τὴν δυστυχῆ εκείνην περιστεραν, ήτις πλανηθεῖσα έν μέσῳ τῆς θυέλλης, κτυπᾶ άπελιστικῶς τὰς πτέρυγὰς τῆς.“ Ας φαντασθῶμεν ότι κατά τὴν στιγμὴν εκείνην, ήν περιέγραψεν ή κ. Jameson, ο ήλιος ελαμπεν ήσυχος και ήρεμος επί τῆς γαληνιαῆς θαλάσσης. Τί θα συνέβαινε; Η περιστερὰ θα άφιχνεῖτο με τὰς πτέρυγας άνοικτάς και στερεὰς εις τὴν

γαλυκίαν φωλαῖν, φερομένη δια του άέρος υπό τῆς θελήσεως. Καί ή διάσημος συγγραφεύς, άναμμνησκομένη ίσως τούς γλυκείς στίχους του Δάντε, θα έβλεπεν έν τῇ περιστερᾷ εκείνη τὴν εἰκόνα τῆς Μιράνδας.

Ας κάμωμεν ακόμη και μιαν άλλην αντιπαραβολήν, και επειδὴ ὀμιλοῦμεν ηῤῃ περι τῆς Όφηλίας, ας αντιπαραθεσωμεν πρὸς αὐτὴν, όπως προτεινει ο Dowden, έτερον άκριβῶς αντίθετον χαρακτηρα, μιαν γυναίκα ιστορικὴν, τὴν Ρωμαιαν Πορτίαν, θυγατέρα του Κάτωνος και σύζυγον του Βρούτου.

Ο Βρούτος ήγέρθη λίαν πρωτ' έκ τῆς κλίνης του όπως δια τελευταίαν φοράν συνεννοηθῆ άποφασιστικῶς μετὰ του Κάσσιου και των λοιπῶν συνωμοτῶν περι του φόνου του Καισαρος. Αμα τῇ έξῶδῳ των συνωμοτῶν, εισέρχεται ή Πορτία. Πορτία. — Βρούτε, σύζυγέ μου.

Βρούτος. — Πορτία, τί θέλεις; διατί ήγέρθης τόσον πρωτ' Δέν εινε οφέλιμον εις τὴν υγείαν σου να εκτίθεσαι ούτως εις τὸ δριμύ τῆς πρωίας ψύχος, καθὼς εἶσαι μάλιστα αδύνατος.

Πορτία. — Οὔτε εις τὴν εδίκην σου. *Ω Βρούτε, απήλθεσ άφιλοφρόνως έκ τῆς κλίνης μου! και χθές τὸ έσπερας, κατά τὸ δειπνον, ήρχισες να περιπατῆς με τὰς χεῖρας εσταυρωμένας, σκεπτικὸς και στενάζων· και οτε σε ήρώτησα τί έχεις με εκύτταξες με άτενές και σκοτεινὸν βλέμμα. Εγὼ επανελαβον τὴν έρώτησιν, και τότε σου ζῶον τὸ μέτωπόν σου ήρχισες να ποδοκροτῆς υπό αδημονίας. Εγὼ έντούτοις επέμεινα, αλλά συ άντι να μοι άποκριθῆς μοι έννευσας οργίλως να σε άφήσω. Εγὼ τότε υπήκουσα, φοβουμένη μήπως αὐξήσω τὴν οργὴν σου, ήτις μοι εφαινετο σφόδρα εξεσηγησμένη, και ελπίζουσα συγχρόνως ότι θα προήρχετο μόνον έκ τῆς κακοδιαθεσίας, εις τὴν όποιαν ύπόκεινται από καιροῦ εις καιρὸν πάντες οί άνθρωποι. Αλλ' ή δυσθυμία αὔτη δέν σε άφνει οὔτε να φάγης, οὔτε να ὀμιλήσης, οὔτε να κοιμηθῆς, και αν ήδύνατο να επιδράση επί του πνευμάτος σου όπως επεπεργεί επί τῆς ψυχῆς σου, ὄ Βρούτε, δέν θα σε ανεγνώριζον πλέον. *Ω αγαπητέ μου σύζυγε, εἰπέ μοι τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς σου.

Βρούτος. — Δέν αισθάνομαι καλά τὸν έαυτόν μου. Αὐτὴ εινε ὄλη ή αἰτία.

Πορτία. — Ο Βρούτος εινε σοφός· και αν ήτο άρρωστος, θα εύρισκε τὸ μέσον, να γείνη υγιής.

Βρούτος. — Αὐτὸ άκριβῶς πρᾶττω. Αγαπητὴ μου Πορτία, εἰστρεφον εις τὴν κλίνην σου.

Πορτία. — Ο Βρούτος είναι άρρωστος; και εινε λοιπὸν υγιεινὸν τὸ να εξέρχεται ήμίγμνος και να αναπνέη τὸν ψυχρὸν άέρα τῆς πρωίας; Πῶς! ο Βρούτος εινε άρρωστος — και άφνει τὴν χλιαρὰν του κλίνην, και άψηφεῖ τὰ ὀλέθρια μιάσματα τῆς νυκτός, και ερεθίζει τὴν ὑγρὰν και ακάθαρτον ατμοσφαιραν, όπως χειροτερεύση τὸ κακόν; *Οχι, Βρούτέ μου! τὸ κακόν, τὸ όποιον σε κατατρυχεῖ, εινε έν τῇ ψυχῇ σου, και εγὼ, κατά τὰ δικαιώματά μου και τὸν τίτλον μου και τὸ αξίωμα μου, πρέπει να τὸ γνωρίζω. Ἰδοῦ γονυπετής σε εξορκίζω εις τὴν ώραιότητά μου, τὴν άλλοτε τοσοῦτον εξυμνηθεῖσαν, εις ὄλους σου τούς έρωτικὸνς ὀρκους, και εις εκείνον τὸν ὕψιστον ὀρκον, οστις μὰς συνήνωσε και άπετέλεσεν έξ ήμῶν έν μόνον πρόσωπον, άποκάλυφον εις έμέ, ήτις εἶμαι τὸ ήμισὸ σου μέρος, εις τὸν έαυτόν σου εἰπέ τί πραγμα σὲ καταδλίβει τόσον και ποῖοι είναι οί άνθρωποι εκείνοι, οὔτινες ήλθον πρὸς σε τὴν νύκτα ταύτην· διότι ήλθον έξ ή έπτᾶ, κρύπτοντες τὸ πρόσωπον και εις αὐτὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Βρούτος. — Μή γονυπετής, προσφιλής μου Πορτία.

Πορτία. — Δεν θα ηγαλαζόμην να το πράξω, αν ήσο ο προσφιλής μου Βρούτος. Έν τῷ συμβολαίῳ τοῦ γάμου μας, εἶπέ μοι, ὦ Βρούτε, ἐγράφη ἴσως ὁ ὄρος οὗτος, να μὴ γνωρίζω ἐγὼ τὰ μυστικά, ἄτινα σὲ ἀφορῶσι; Δεν εἶμαι συνηνωμένη μετὰ σοῦ εἰς ἓν καὶ μόνον πρόσωπον εἰμὴ μένον μέχρι τινὸς ὀρισμένου μέτρου, ὅπως κάθωμαι μαζὶ σου εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως θερμαίνω τὴν κλίνην σου καὶ συνδιαλέγομαι ἐνίοτε μετὰ σοῦ; Ἄν αὐτὰ εἶναι μόνον, τότε ἡ Πορτία εἶναι ἡ παλλακὴ τοῦ Βρούτου, ὄχι ἡ σύζυγός του.

Βρούτος. — Εἶσαι ἡ ἀληθινὴ καὶ εὐγενὴς μου σύζυγος· μοὶ εἶσαι προσφιλής, ὦ Πορτία, ὅσον αἱ πορφυραὶ σταγόνες, αἵτινες περιρρέουσι περὶ τὴν τεβλωμένην μου καρδίαν.

Πορτία. — Ἄν αὐτὸ ἦτο ἀληθές, ἐγὼ θὰ ἐγνώριζον τὸ μυστικόν σου. Εἶμαι γυνή, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ γυνή, τὴν ὅποιαν ὁ Βρούτος ἔλαβεν ὡς σύζυγόν του. Εἶμαι γυνή, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ γυνή, ἥτις ἐνομαζέται θυγάτηρ τοῦ Κάτωνος. Νομίζεις ὅτι, ἔχουσα τοιοῦτον πατέρα καὶ τοιοῦτον σύζυγον, δὲν εἶμαι ἰσχυροτέρα τοῦ φύλου μου; Ἐμπιστεύητι εἰς ἐμέ τὰς σκέψεις σου· θὰ τὰς φυλάξω μυστικὰς· ὑπέβαλον τὴν δύναμίν μου εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν, ἐκουσίως ἀνοίξασα μίαν πληγὴν ἐδῶ εἰς τὸν μηρόν μου. Ἄφ' οὗ δύναμαι νὰ ὑποφέρω τοῦτο, δὲν θὰ ἤμην ἱκανὴ νὰ φυλάξω τὰ μυστικὰ τοῦ συζύγου μου;

Βρούτος. — Ὡ Θεοί, καταστήσατέ με ἄξιον τοσοῦτον εὐγενοῦς γυναικὸς! (Κρούεται ἡ θύρα.)

Ἄκουσε! Ἄκουσε! κρούεται ἡ θύρα. Πορτία, ἐξελθε πρὸς στιγμὴν· καὶ θὰ μάθης ἀμέσως τὰ μυστικὰ τῆς καρδίας μου. Θὰ σοὶ ἐξηγήσω τὰ πάντα. Θὰ μάθης τὰ σχέδιά μου, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς μου. Ἄπελθε, ἀφῆσέ με. (Ἡ Πορτία ἐξέρχεται.)

Ἐν ἄλλῃ τῇ τραγωδίᾳ ἡ Πορτία δὲν ἀναφαίνεται πλέον εἰμὴ μίαν ἀκόμη φοράν, δι' ὀλίγας στιγμάς, ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ σκηνῇ ἥτις περιγράφει τὴν ἀνήσυχίαν καὶ ταραχὴν αὐτῆς, ὅτε ὁ Βρούτος καὶ οἱ συνωμόται εἶναι ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὅπως φονεύσωσι τὸν Καίσαρα. Κατόπιν μανθάνομεν ἐξ ὀλίγων λόγων τοῦ Βρούτου πρὸς τὸν Κάσιον ὅτι ἡ Πορτία μαθοῦσα ὅτι ὁ Μάρκος Ἀντώνιος καὶ ὁ Ὀκτάβιος θριαμβεύουσι καὶ ὅτι οἱ ὑπέρμαχοι τῆς ἐλευθερίας ἠττήθησαν, ἠτύχησαν. Ὁ δὲ Βρούτος ἀκούων παρὰ τοῦ Μεσσάλα, ἐλθόντος ἐκ Ρώμης, ἐπιβεβαιούμενον τὸν θάνατον αὐτῆς, δὲν λέγει ἄλλο εἰμὴ τὰς λέξεις ταύτας. «Χαῖρε λοιπὸν ὦ Πορτία. Τώρα, Μεσσάλα, πρέπει νὰ ἀποθάνωμεν. Μόνον ἡ σκέψις ὅτι καὶ αὐτὴ μίαν ἡμέραν θὰ ἀπέθνησκε, μοὶ ἔδωκε σήμερον τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ὑποφέρω». Ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ τοῦ Σαιξπηρίου ὑπάρχουσι πολλὰ σηναὶ ἀνώτεραι κατὰ τὸ ὄψος καὶ τὸ μεγαλεῖον, κατὰ τὴν φοβερότητα καὶ κατὰ τὸ πάθος ἢ ἡ σκηνὴ αὐτὴ τὴν ὅποιαν ἀνέφερα μετὰ τοῦ Βρούτου καὶ τῆς Πορτίας. Ἐγὼ ὅμως δὲν δύναμαι ποτὲ νὰ ἀναγνώσω τὴν σκηνὴν ταύτην χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ βαθυτάτην συγκίνησιν. Ἡ Πορτία εἶνε, καθὼς λέγει ὁ Dowden, τὸ ἰδεώδες τῆς στοικῆς ἀρετῆς ἐγκεκλησμένον ἐντὸς ἀσθενοῦς γυναικείας ἐνεργητικότητος· τὸ ἀκριβὲς ἀντίθετον τῆς ἀδυναμίας τῆς Ὀφηλίας· τοιαύτη ἡμῶς οὖσα ἡ Πορτία ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ ἦναι φύσις οὐσιαστικῆς γυναικείας καὶ ἀβρά· εἶνε οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς Ὀφηλίας εὐαίσθητος εἰς τὴν θλίψιν τῶν προσφιλῶν αὐτῇ προσώπων· αἰσθάνεται δι' αὐτοῦς, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς Ὀφηλίας, τὴν ἐνδόμυχον ἀνήσυχίαν ἐρώσης γυναικός· καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μᾶς συγκινή. Ἄλλ' ἡ συγκίνησις, τὴν ὅποιαν

διεγείρει ἐν ἡμῖν ἡ Πορτία, εἶναι ὅλως διαφόρου φύσεως τῆς συγκινήσεως, ἣν αἰσθανόμεθα ἐκ τῆς Ὀφηλίας. Πρὸ τῆς μορφῆς τῆς Πορτίας αἰσθανόμεθα συγκίνησιν καὶ θαυμασμὸν συγχρόνως· ἀπέναντι τῶν δυστυχῶν τῆς Ὀφηλίας ἐν μόνον αἰσθημα καταλαμβάνει τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, καὶ τὴν καταλαμβάνει ἐξ ὀλοκλήρου, ὁ οἶκτος.

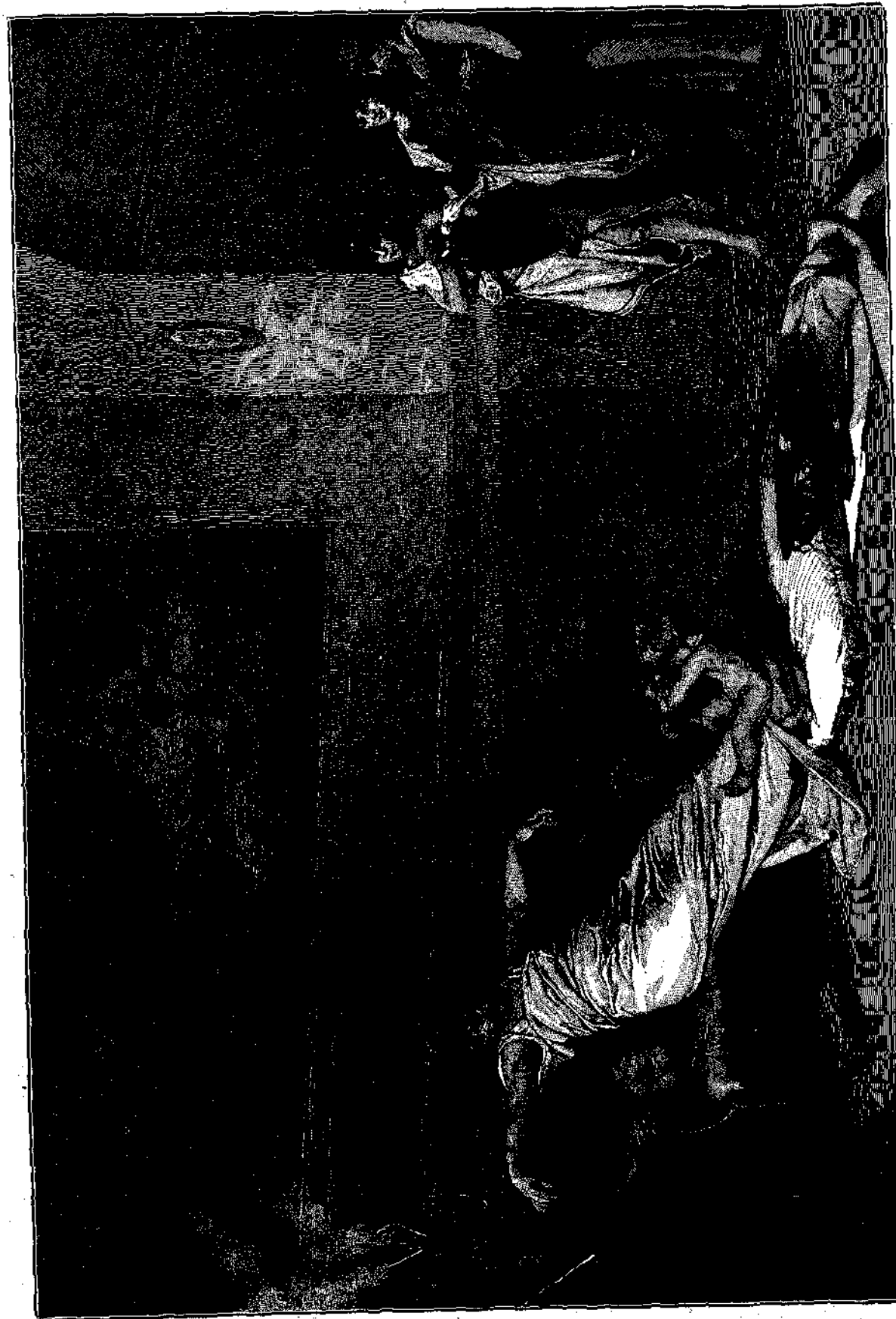
VI.

Ἐμίλησα περὶ τεσσάρων μόλις ἐκ τῶν ἠρωϊδῶν τῶν Σαιξπηρείων δραμάτων, καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων ταύτων προσέλαβον τρεῖς ἐχούσας κοινὰ τὰ κύρια χαρακτηριστικά. Τὰς ἔλαβον ἐξεπίτηδες, ὅπως ἀποδείξω πόση ποικιλία ὑπάρχει καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ δημιουργήματα τοῦ ποιητοῦ ἄτινα ἐκ πρώτης ὄψεως δύνανται νὰ φανῶσιν ἐμοῦτάτα ἀλλήλοις. Ἐπάρχει ἐν αὐτοῖς ἡ ἀληθὴς ποικιλία, ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνη ποικιλία, τὴν ὅποιαν ἡ φύσις αὐτὴ δίδει εἰς τὰ δημιουργήματά της.

Γνωρίζω καλῶς ὅτι μὲ τὰ ὀλίγα ταυτα παραδείγματα, τὰ ὅποια ἀνέφερα, δὲν ἠδυνήθην νὰ δώσω εἰς τὸν ἀναγνώστην οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τοῦ συνόλου τῶν γυναικῶν τοῦ Σαιξπηρείου θεάτρου· καὶ τώρα, ἐνῶ μέλλω νὰ ἀπαλαχθῶ αὐτῶν, ἀκούω αὐτάς, ὡς τύρβην θορυβοῦσαν καὶ συγκεκριμένην, βομβοῦσας περὶ τὰ ὦτά μου, παριπταμένας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ παραπονουμένας ὅτι τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἐμνημόνευσα.

Βλέπω πλησίον τῆς ἐρωτευμένης Ἰουλίας τὴν ἀκαμπτον καὶ ψυχρὰν μητέρα της, βλέπω καὶ ἀκούω τὴν χονδροειδῆ μορφήν τῆς τροφοῦ ἥτις ἐκκωφοῖ τὸν ἄερα καὶ ἐξαντλεῖ τὴν ὑπομονὴν τῶν ἀκουόντων τὰς ἀσυναρτήτους φλυαρίας της. Βλέπω παρὰ τῇ Μιράνδᾳ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἀβράς νεάνιδας Ἰεσσίκαν καὶ Πέρδιταν, ἀποτελούσας μετ' αὐτῆς σύμπλεγμα, διὰ τοῦ ὅποιου δὲν θ' ἀπηξίουν νὰ παρασταθῶσιν οὐδ' αὐταὶ αἱ Χάριτες· καὶ ὁ Ἔρως, ὅστις οἰδήγησε τὴν Ἰουλίαν εἰς τὸν τάφον, φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον τὰ τρία ἐκείνα ἀθῶα πλάσματα, ἀφιερῶν αὐτὰ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Ὅπισθεν τῆς ὄχρᾶς Ὀφηλίας ἥτις τραγωδεῖ τὰ θλιβερά της ἄσματα, ὀπισθεν τῆς ἐκπεπληγμένης Δεσδεμόνας ἥτις δέεται καὶ παρακαλεῖ μὲ τοὺς ἀπελπιστικοὺς τόνους τῆς ἀθωότητος, γελῶσιν αἱ εὐθυμοὶ μορφαὶ καὶ ἠχοῦσιν οἱ καγχασμοὶ τῆς κυρίας Ford καὶ κυρίας Page. Οὐχὶ μακρὰν τῆς Ἰμογένης, τῆς Ἐρμύνης, τῆς Ἰσαβέλλας, τῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγαλοφύχων γυναικῶν αἵτινες ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης κακεντρεχειας καὶ ἐθριάμβευσαν· οὐχὶ μακρὰν τῆς τραγικῆς μορφῆς τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ἐν τῇ ἀβρᾷ τῆς ὅποιας ψυχῇ παράφρονος φιλοδοξίας ὄνειρον συνεπύκνωσε τοσαῦτα σκότη καὶ τηλικαύτας καταστροφάς, ἀκούω τὴν Ῥοσαλίνδαν, Μαρίαν, Κατερίναν, Βεατρίκην ἐν εὐθυμίᾳ φλυαρούσας καὶ ἀμιλλωμένας πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τοὺς ἐραστάς των εἰς εὐφρολογίας καὶ σκώμματα. Βλέπω πλησίον τῆς ἀγίας μαρτυρῆς Κορδηλίας τὰς κακούργους αὐτῆς ἀδελφάς Γονεριλίαν καὶ Ῥεγάνην. Βλέπω πλησίον τῆς συζύγου τοῦ Βρούτου τὴν μητέρα καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Κοριολάνου, Βολούμνιαν καὶ Βιργιλίαν, ἐκπροσωπούσας τὸ ἰδεώδες τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων.

Βλέπω τὴν ἀδύνατον καὶ ἐλαφρόνον καὶ ἀπατηλὴν Κρεσσίδαν συνδιαλεγομένην μετὰ τῆς Λαίδης Ἄννας, γυναικὸς ἥτις μετὰ τρεῖς μῆνας χηρείας ἐδέχθη τὸν ἔρωτα καὶ τὴν χεῖρα τοῦ Ῥιχάρδου Γ', ὅστις εἶχε θανατώσῃ τὸν σύζυγόν της, γυναικός, ἥτις οὐδεμίαν ἔχουσα βεβαίαν βάσιν ἀρετῆς, ὑπῆρξεν ἀγαθὴ ἐφ' ὅσον δὲν τῇ παρουσιάζετο ἡ εὐ-

POMAJA MHTHP.

Εἰκὼν ὑπὸ τοῦ καλλιτέχου Amos Cassioli.

καιρία και ο πειρασμός του κακού. Και μόνην εξ αποστάσεως προσατενίζουσιν αυτάς με ύφος υπερηφάνου καταφρονήσεως βλέπω την Κλεοπάτραν, την περικαλλεστάτην βασίλισσαν, ήτις κρατούσα συνεσφιγμένας εντός των μικρών χειρών της τας στιβαράς κοσμοκρατείρας χείρας καταβάλλει διά της ήδυπαθούς ανατολικής μαγείας την βωμικήν ανδρείαν.

Βλέπω επίχαρι στίφος γυναικῶν και νεανίδων, με ανδρικά φορέματα, την Ίουλίαν, την Πορκίαν, την Ίεσσίκαν, την Ροσαλίνδαν, την Ίμογένην, την Βιόλιαν, εις τὰς οποίας ή ανδρική στολή ουδόλωσ ἐλαττώνει την γυναικειαν χάριν και τρυφερότητα. Βλέπω πυκνὸν πλῆθος βασιλισσῶν και ήγεμονίδων, αἴτινες κλαίουσιν και πενθοῦσιν τοὺς συζύγους και

τοὺς υἱοὺς των προῶν ἀποθανόντας ὑπὸ τοῦ δολοφόνου ξίφους τῶν πατριῶν τῆς φιλοδοξίας και τοῦ μίσους και μεταξύ αυτῶν την φοβερὰν μορφήν τῆς Μαργαρίτας τοῦ Αἰηίου, ήτις αἰρούσα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ κάτω χρόν μετώπον ἐκπλήττει τοὺς ἀστέρας με τὰς φοβερὰς και φρικώδεις αὐτῆς κατάρτας. Καὶ ὄπισθεν τούτων τῶν μορφῶν βλέπω ἄλλας και πάλιν ἄλλας. Καὶ οἱ αἰ ἐπεθύμουν νὰ ὀμιλήσω περὶ αυτῶν και νὰ διηγηθῶ τὰς χαρὰς και τὰς θλίψεις των, τὸ αἰσθητά και τὰ πάθη των, τὰ ἀγαθὰ των ἔργα και τὰς κακὰς των πράξεις.

Ἄλλ' ἐγὼ ὄφειλον νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν Δάντε και νὰ θέσω πέρας εἰς την μελέτην μου ταύτην.

(ἔσται συνέχεια.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ἈΣΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΧΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

Δὲν ὑπάρχει Ἕλληνας νομιζόμενος, ὅστις νὰ μὴν ἤκουσε κατὰ τὸν βίον του τὸ δημῶδες ἑλληνικὸν ἄσμα:

Κλέφταις ἦψαν στὸ μακερὶ!
Πῶς τοὺς ἀπείραστες μορῆ!

Ἡ παράδοσις διηγείται περὶ τῆς γενέσεως και ἀρχῆς τοῦ ἄσματος τούτου τὰ ἀκόλουθα, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ ἀκριβῶς τὸ ἔτος οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ, ἐν ᾧ συνέβησαν.

I.

Ὁ βοσκὸς Λάμπρος δὲν ἦτον ἐκ τῶν πλουσίων ποιμένων χωριοῦ τινός τῆς Φθιώτιδος, οὐδὲ ἐκ τῶν λεγομένων τῆς μέσης τάξεως, τῶν δυναμένων δι' ἐνὸς τῆς τύχης μεδιάρματος νὰ καταστῶσιν τοιοῦτοι. Ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσὶ και ἐπτά ἐτῶν οὐδὲν σχεδὸν εἶχεν ἀποκτήσει. Ὀλίγα πρόβατα ἦσαν τὸ μόνον ἐναποταμίευμα δεκαετοῦς ἐργασίας του· ή μόνη δὲ αὐτοῦ πρόσοδος, ή ἀμοιβή ἦν ἐλάμβανεν ὡς μισθωτὸς τοῦ Γερογεώργου, τοῦ πλουσιωτέρου τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ.

Και ὁμοῦ πλείστοι νεοὶ πλούσιοι τοῦ χωριοῦ θὰ ἐθεώρουν ἐαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἀναλλάξωσιν την πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν τῆς τύχης ἀντὶ τῆς ἀπορίας τοῦ Λάμπρου. Καὶ διατί; Διότι ὁ Λάμπρος ἦτον οὐχὶ μόνον ὁ ὠραιότερος νεανίας τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ και ὁ πρῶτος εἰς τὸ ἄλμα, ὁ πρῶτος εἰς τὸν χορὸν, και ὁ μόνος εἰς τὸν αὐλόν. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα νὰ διαγωνισθῆ πρὸς αὐτὸν και εἰς την σκόπευσιν. Συνεκέντρου ὁ νεαρὸς ποιμὴν ἀπαντα τὰ προσόντα, ἅτινα κατὰ την ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπενεμόν τινι την προσωμίαν τοῦ Λεβέντη! Ὁσάκις κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦ ἄλματος παρουσιάζετο, οἱ λοιποὶ τοῦ χωριοῦ νεανίαι ή ἀπεμακρύνοντο ή ἴσαντο κειμήτους ὅπως θανατώσων τὸν πτερόπουλον βοσκόν. Κατὰ την ἡμέραν τοῦ χοροῦ τὰ χεῖλη τῶν παρθένων οὐδὲν ἄλλο ἠύχοντο παρὰ νὰ χορεύωσιν μετὰ τοῦ Λάμπρου. *Μάγια κάνει στή φλογέρα,* ἔλεγον οἱ ἀπλοῦχοι χωρικοὶ ὀσάκις ἤκουον τῶν γλυκεῶν τοῦ αὐλοῦ του ἤχων και ἐτέρποντο ὑπὸ τῆς μελωδίας του. Καὶ ὁ γεωργὸς ἄφινε τὸ ἄροτρον του, και ὁ διαβάτης ἐσταμάτει τὸ βῆμα του, και ὁ ποιμὴν ἐλησμένει τὸ πειμνιὸν του ὀσάκις οἱ ἤχοι τοῦ αὐλοῦ τοῦ Λάμπρου ἠδόνιζον εἰς τὰ ὠτά των. Οὐδέποτε ή φῆμῃ αὐλητοῦ ἐπεξετάθη ἐπὶ τοσοῦτον πέρα τῶν ὄριων μικροῦ χωριοῦ ὅσον ή φῆμῃ τοῦ Λάμπρου. Καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ή ἄλλην ἑορτὴν πλείστοι κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν συνέρρεον εἰς τὸ χωρίον χάριν τοῦ νεαροῦ μουσουργοῦ. Οἱ γέ-

ροντες ἐδάκρουν ἀκούοντες τὰ κλέφτικα και ἄρματορικά ἄσματα, ἄπερ ἀνεμίμησκον αὐτοῖς τὰ ἔτη τῆς νεότητός των, αἱ μητέρας ἐκλαίον ὄταν οὗτος ἐμελεπε τὰ τραγούδια τῆς ζωνητείας, αἱ δὲ παρθένοι ἐσκιρτων ὡς οἱ ἤχοι του ἐτόνιζον τὰς περιπετείας τοῦ ἔρωτος.

Ὁ Γερογεώργος ἠγάπα τὸν Λάμπρον διότι ἦτο τίμιος και πιστὸς ὑπηρετής, ἀλλ' ὥνκειρεν αὐτὸν διότι κατὰ την φράσιν του „δὲν ἦτανε γιὰ προκοπή“. „Ἐἶνε ἀχαίρετος, συνέπιθε νὰ λέγη περὶ αὐτοῦ“, „Τὰ μυαλά του εἶνε στή φλογέρα πάντα. Καλὴ καρδιά μα κακὸ κεφάλι. Δὲν σκέφτεται γιὰ τὰ γεράματά του· εἶπε πέρνει τὰ ξοδιάζει.“ Εἰ και ὁ Γερογεώργος ἦτον ἐκ τῶν φρονούντων ὅτι οἱ παρ' αὐτῷ ἐργαζόμενοι κοπιῶσιν ἵνα αὐξήσωσιν την περιουσίαν του και οὐχὶ ὅπως ἀποκτήσωσιν ἴδιαν τοιαύτην, ἐν τούτοις πολλάκις εὐρίσκειτο ἐν ἀμηχανίᾳ σκεπτόμενος ὅτι ὁ Λάμπρος οὐδέποτε ἐπρότεινε αὐτῷ αὐξήσιν τῆς μισθοδοσίας του, ἐνῷ ἐδικαιούτο μετὰ τετραετῆ τιμίαν παρ' αὐτῷ ἐργασίαν. Την λύσιν τῆς ἀνωτέρου ἀπορίας του ἤθελεν ἐπιτόχει πρὸ πολλοῦ, ἐὰν δὲν ἐλησμένει ὅτι εἶχε δεκαοκταετίδα θυγατέρα, την Βάσω, τὸ καμάρι τοῦ χωριοῦ, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ συγχωρικοὶ του, και ἐὰν ἐγίνωσκε την κατωτέρω σικηνήν, ἦν δέον νὰ περιγράψωμεν.

II.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἠύλει ὁ νεαρὸς βοσκὸς ἐν μέσω τοῦ ποιμνίου του, καθήμενος ἐπὶ τινος βράχου εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωριοῦ ἀπόστασιν. Ὁ ἥλιος ἐχρυσίζε δια τῶν τελευταίων ἀκτίνων του τὰς κορυφὰς τῶν πέριξ ὄρεων, ἐνῷ αἱ σκιαὶ κατελάμβανον μικρὸν κατὰ μικρὸν την ὑπὸ τῆς αὐρας κυματίζουσαν τὴν πεδιάδων χλόην. Ὁ ἀνεμὸς ἐσύριζεν ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐλαφρῶς, τὰ δὲ κελαδῆματα τῶν πτηνῶν και ὁ κρότος τῶν κωδιῶνων τῶν ἀμνῶνων τοῦ ποιμνίου συνῶδευον τοὺς φθόγγους τοῦ αὐλοῦ τοῦ ἐρημίτου μουσουργοῦ!

Ἦκούσατε τὸ κελαδῆμα τῆς ἀηδόνος και την βραχνῶδῃ τοῦ κορυδαλοῦ φωνήν! Ἄλλ' εἶδατε τὸν ἀπλοῦχὸν βοσκὸν ἐπὶ ἀποτόμου βράχου καθήμενον και ἐκπέποντα δια τοῦ αὐλοῦ του τὸν ἐν τοῖς στήθεσιν αὐτοῦ ἀκατέργαστον ὄγκον τῆς φυσικῆς ἐμπνεύσεώς του; Ἦκούσατε τὸ ἐγερτήριον τοῦτο τῆς ἐρήμου χαίρειζον δια τῶν ἤχων του την χαρᾶν και συνοδεῶν τὰς τελευταίας τοῦ δόντος Ἡλίου ἀκτίνας; Ὁ

βοσκός! ἐλευθέρως τῆς ἐρήμου βασιλεύς, ἐντροφῶς διαρκῶς μετὰ τοῦ μόνου συντρόφου του, τοῦ αὐλοῦ του, ἐν μέσω τῆς ἀγκάλῃς τῆς φύσεως, τῶν ποικίλων ἀνθέων, τῆς πρασίνης χλόης, ψάλλων ποτὲ μὲν ὑπὸ τὴν σκιὰν ὑψικουρῶων πλατάνων, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῶν κορυφῶν μεγαλοπερῶων ὄρεων! Μόνος μετὰ τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἀπολαύων τῶν δώρων τῆς φύσεως και εὐρίσκων ἐν τῇ ἀπομονώσει του την εὐτυχίαν, την εὐδαιμονίαν, ἣν ματαίως ἐπιδιώκει ὁ κοινωνικὸς ἄνθρωπος ἐν μέσω τῆς κοινωνίας, τῶν φίλων, τῆς οἰκογενείας!

Οὔτω εὐδωμος ὁ Λάμπρος ἠύλει ἐν μέσω τοῦ ποιμνίου του· ἀψήφως ἀψήφως τὸν αὐλόν του και στήριζας την κεφαλὴν του ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ βράχου. Εἰς στεναγμὸς ἐξέφυγε τῶν χειλέων του και ἐπὶ ἀρκετὸν ἐμεινε σιωπηλὸς, βεβουθισμένος εἰς σκέψεις. Μία ἀνάμνησις ἦ, κάλλιον εἰπεῖν, μία εἰκὼν εὐειδοῦς παρθένου διήλθε τοῦ νοός του κατ' ἐκείνην την στιγμὴν, μεταβαλοῦσα την εὐθυμίαν του εἰς πλήρη μελαγχολίαν! Δυσεξήγητον πρόβλημα ἐτάραττε τοὺς διαλογισμούς του και ἐπέιξε τὰ στήθη του! Ἀπὸ ἀρκετοῦ χρόνου ἐπεζήτηε την λύσιν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ αὐτήν. Μὴ γνωρίζων την μαντικὴν δύναμιν τοῦ ἀνθους τῶν ἐρωτων, ὅπως συμβουλευθῆ αὐτό, ἐπεδίωκε την λύσιν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος συγκεχυμένη κεφαλῇ του! — Γιατί, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, νὰ μὴ μοῦ φεύγῃ ἀπὸ τὸ μυαλό μου τὸ προσωπὸ τῆς; Γιατί ὄταν πηγαίνω σπῆτι βγαίνει και με προπαντάει; Εἶνε χαρούμενη και μοῦ ρίγνει φλογεραῖς ματιᾶς; Νάρχεσαι, Λάμπρο, μοῦπε μιά ἡμέρα, συγνὰ στὸ σπῆτι· μὴ κάθισαι πολὺ στή στάνη Ἄχ! νὰ καταλάβω κί αὐτὴ στα σωθικά τῆς γιὰ μένα ὅτι καταλαβαίνω ἐγὼ γί' αὐτή! Καὶ μετὰ τινος διακοπὴν ἐξηκολούθησε πάλιν καθ' ἑαυτόν. — Μὰ τί λέγω! Ἐγὼ εἶμαι φτωχὸς κ' ἐκεῖν' ἀρχοντοπούλα! Ἐκεῖνη εἶνε χαράφια, σπῆτια, πρόβατα, κ' ἐγὼ τίποτα! Ἐγὼ εἶμαι μπιστικὸς τοῦ πατέρα τῆς! Ἐλα φλογέρα μου νὰ μοῦ διαλύνης τὸν πόνο μου! — Καὶ λαβῶν πάλιν τὸν αὐλόν του ἤρχισε νὰ αὐλῆ, ζητῶν δια τῶν ἤχων αὐτοῦ νὰ ἀνακουφισθῆ τὸ στήθος του ἐκ τοῦ πιέζοντος αὐτὸ βάρους. Δὲν εἶχεν ἀκόμη λῆξει ή τελευταία τοῦ ἄσματος του στροφή, ὅτε δια μέσου τῶν παρακειμένων θάμνων ἐνεφανίσθη πρὸ αὐτοῦ νεαρὰ βλαχοπούλα, ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ὀποιᾶς διεγράφοντο λιαν ζωηρῶς τὰ δροσίζοντα την ἀνθηρὰν αὐτῆς ὑπαρξὴν ἑαρινὰ ῥόδα. Ἦτον ή Βάσω! ή θυγατέρα τοῦ Γερογεώργου! Ὁ βοσκὸς ἔπαυσε τὸ ἄσμα του, ὡς εἶδεν αὐτήν, ὁ δὲ αὐλὸς διεξέφυγε τῶν χειρῶν του. Ἀνωρθῶντα ταχέως και προὐχώρησεν ὀλίγα βήματα πρὸς την νεάν κατεχόμενος ὑπὸ συγκινήσεως και χαρὰς ἐκ τῆς ἀπροσδοκίτου ὄσον και χαροποιᾶς ταύτης ἐπισκέψεως. Ἡ Βάσω ἴστατο ἀκίνητος, νεύουσα ὀλίγον πρὸς τὰ κάτω, ὡσεὶ μετανοουμένη δια τὸ τόλμημά τῆς!

— Θὰ παραστράτησες στὸ δρόμο, Κυρά, λέγει πρὸς αὐτήν ὁ Λάμπρος, θέλων νὰ την ἐνθαρρύνῃ δια τῶν λέξεων τούτων.

Ἡ Βάσω προχωρήσασα ὀλίγα βήματα μετὰ δειλίας, ήτις ἠύξανε τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς φυσικὸν ἐρυθρῆμα, τῷ λέγει: — Ναι, με παραστράτησε ή φλογέρα σου. Ἦμουνα στή βρύσι γιὰ νερό κί ἄκουσα τή φλογέρα σου και ἦρθα ἐδῶ κρυφὰ ἀπ' τ' ἄλλα τὰ κορίτσια.

Αἱ τελευταίαι τῆς Βάσως λέξεις ἠχησαν ὡς μελωδικώτατον ἄσμα ὡς τὸ οὖς τοῦ Λάμπρου.

— Νὰ μὴ τῶξερα, λέγει, πῶς ἤσουσε στή βρύσι, γιὰ νάρθω ὁ ἴδιος ἐκεῖ νὰ παίξω με τὴ φλογέρα και νὰ μὴν ἐρχόσουσε τόσο δρόμο μονάχῃ!

— Δὲν πειράζει, ἀπεκρίθη αὐτῇ, ὁ ἥλιος εἶνε ἀκόμη μιά ὀργεια ὄξω. Ἄν ἐρχόσουσε χθὲς στὸ σπῆτι, θὰ σουλεγα πῶς θὰ πήγαινα σήμερα στή βρύσι, μὰ σὺ δὲν ἦρθες.

— Ἦμουνα ὄλη ἡμέρα με τὰ πράγματα και τὸ βράδυ εἶχα δουλειὰ στή στάνη.

Ἡ Βάσω ἀτενίσασα μετὰ γλυκῆς αὐτὸν τῷ λέγει.

— Μὰ γὼ σοῦ εἶπα νὰ μὴ ξεχνᾷς νάρχεσαι και στὸ σπῆτι.

— Νὰ ἔξερες πῶς τὸ θυμάμαι. Τὸ μυαλό μου εἶνε πάντα ἐκεῖ, ἐπανέλαβε μετὰ παιδρότητας ὁ βοσκός.

— Τότε γιατί δὲν ἐρχεσαι συγνὰ;

— Γιατί δὲν . . . . . Θέλεις νὰ τελειῶσω τὸ τραγουδι ποῦ εἶχα ἀρχηνήμενο; Εἶνε τὸ τραγουδι τοῦ μπιστικῷ.

— Ποιανὸ μπιστικῷ;

— Ἐκεινοῦ π' ἀγαποῦσε μιά κόρη στὸ χωριὸ και τ' τραγουδοῦσε με τὴ φλογέρα του στήν ἐρημιά τὰ βάρσνά του.

— Ὁχι, δὲν τὸ θέλω αὐτό.

— Ποιὸ ἄλλο θέλεις κυρά;

— Δὲν θέλω νὰ με λὲς κυρά. Θέλω νὰ με λὲς με τ' ὄνομά μου.

— Ποιὸ τραγουδι θέλεις νὰ παίξω, Βάσω μου, λέγει αὐτῇ ὁ Λάμπρος μετὰ χαρὰς.

— Ἐγὼ δὲν ἦρθα γιὰ νὰ κούσω τὴ φλογέρα σου ἐδῶ. Ἦρθα γιὰ νὰ δῶ ἐσένα.

— Ἄς σπᾶσῃ τότε ή φλογέρα μου, ἀγάπη μου, ἀφοῦ τὰ χεῖλιά σου βγάζουν τέτοιες γλυκαῖς κουβέντες, ἀνεφώνησε μετ' ἀπλήστου χαρὰς ὁ βοσκὸς πλησιάζοντας και λαβῶν ἀμφοτέρως τὰς χείρας αὐτῆς.

Μειδιῶντες ἠτένιζον πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο ἑρασταί, σιωπῶντες, ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ! Μόνον ἐν μέσω τῆς πέριξ ἡμερούσης φύσεως, ἐν μέσω τῆς ἐρημίας, ὅπου οὐδεὶς ἄλλος φέδος ἠκούετο παρὰ μόνον ὁ τῆς ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων συρίζουσης αὐρας! Δὲν ἦτο πλέον ὄνειρον δια τὸν Λάμπρον ὁ πρὸς την Βάσω ἔρωτος, ἀλλὰ πραγματικότης, ὑπερπληροῦσα ἐξ εὐτυχίας την καρδίαν του!

— Ἄ! ἀρχίζει νὰ βραδείαζῃ, λέγει διακόπτουσα την σιωπὴν ή Βάσω, και θὰ πάω. Ὁ πατέρας θὰ πάῃ τώρα στὸ σπῆτι.

— Ἀκόμη εἶνε ἀνωρίς, ἀπεκρίθη ὁ Λάμπρος.

— Ὁχι, γιὰ τὸς ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε· θὰ περάσω κί ἀπ' τὴ βρύσι νὰ πάρω νερό.

— Ἄβριο θ' ἀνταμωθοῦμε Βάσω στὸ χωριό;

— Ναι, μὰ θ' ἀρθῆς πρῶτα ἀπὸ τὸ σπῆτι.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη οὗτος, ἐν ᾧ ή Βάσω ἀπεμακρύνετο ἀπ' αὐτοῦ. Μειδιῶν ὁ βοσκὸς ἐθεώρει αὐτήν ἀκολουθῶν δια τοῦ βλέμματός του τὰ βήματά τῆς. Μετ' ὀλίγον ή μὲν Βάσω εἰσήρχετο εἰς τὸν οἶκόν τῆς, ὁ δὲ Λάμπρος ἐπέστρεφεν εἰς την μάνδραν μετὰ τοῦ ποιμνίου του ἐν ἀπάτῃ φυικῇ ἀγαλλιάσει!

III.

Τὴν πρῶταν τῆς ἐπομένης ἡμέρας ὁ Γερογεώργος μετὰ την λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας συνήτησεν ἐξῶθεν αὐτῆς την γραίαν Κατερίναν, κουμπάραν του και ἀνάδοχον τῆς θυγατρὸς του Βάσως.

— Καλημέρα, Κουμπάρε, λέγει πρὸς αὐτὸν ή γραία.

— Καλή σου ἡμέρα, Κουμπάρα, ἀπεκρίθη οὗτος.

— Τί κάνει ή Βάσω; Ἐχῶ τρεῖς ἡμέρας νὰ τὴ δῶ.

— Καλὰ εἶνε, σὲ χαιρετάει.

— Πάμε σπίτι να σου φήσω, Κουμπάρε, έναν καφέ;
— Μα δέν ήτανε ανάγκη! Γιατί να σε κουράσω.
— Έλα, δέν πειράζει.
Και εξηκολούθησαν άμφότεροι διευθυνόμενοι προς την οικίαν της γραιάς Αικαταρίνης.
— Έμεις π' άχοιμε παιδιά, λέγει μετ' όλιγον ή γραιά προς τον Γερογεώργον, πρέπει να δένουμε καλά τó κεφάλι μας.
— Βέβια, άπεκρίθη ούτος, γιά να μη μάς περιγελάνε. Η γραιά Κατερίνα, άναμετρήσασα αυτόν δι' ένός βλέμματος, επανέλαβεν ειρωνικώς:
— Δάσκαλε ποϋ δίδασκες και νόμο δέν έκρατείς!
— Τι είπες, κουμπάρα;
— Κάλλιο μάγικα να στ' άλώνι παρά λόγια μέσ' στο σπίτι. —
— Μά γιά ποίονε τά λές αυτά; ήρώτησε μετά ταραχής τινος ό Γερογεώργος.
— Για ένα κουμπάρο μου, ποϋ τόν λένε Γερογεώργο.
— Δέ σε καταλαβαίνω, μά τ' όνομα τοϋ Θεοϋ!
— Δέσε τó κεφάλι σου καλά, φύλαγε τó μαντρί σου να μη τó φάν οι λύκοι και τότε θά με καταλάβης!
— Μύλα καθαρά! τί θέλεις να πής; ήρώτησεν έκθαμβος ό Γερογεώργος.
— Είσαι σϋ πατέρας, μά είμαι κ' έγώ νουνά. Έβαλα λάδι στο κορίτσι σου!
— Μη με χωλοσκάνεις, Κουμπάρα, επανέλαβεν ό Γερογεώργος μετ' άκρας ψυχικής ταραχής, τί θέλεις μ' αυτά να πής, γιά όνομα τοϋ Χριστοϋ!
— Πάντρεψε τó κορίτσι σου. Τι τó φυλάξ;
— Με τόν καιρό, Κουμπάρα, θά γίνη κι' αυτό.
— Πάντρέφέ το, αυτό μόνο σου λέγω. Τι θέλει αυτός με την φλογέρα του, ό μπιστικός σου, κάθε μέρα στο σπίτι σου, ποϋ λημονάει να πηγαινή και στη στάνη;
Αί τελευταίαί αύται της γραιάς Κατερίνας λέξεις ως άστραπή διήλθον της κεφαλής τοϋ Γερογεώργου, πολλές σκέψεις και άμφιβολίας αύτου έν άκαρπεί διαφωτίσασα. Οι όφθαλμοί αύτου έγέγοντο έρυθροί εξ όργής και μετά τρεμουσής φωνής, άποπειρώμενος χάριν της ύπολήψεως της θυγατρός του να άποκρύψη την έσωτερικήν αύτου ταραχήν, ήν τώ είχε διεγείρει ή προσβαλλομένη οικογενειακή φιλοτιμία του, λέγει προς την γραιάν:
— Πές μου παστρικά τί ξέρεις; Τι είδες; Σε όρκίζω εις τó λάδι της κουμπάριας μας. Άλλ' ήδη οι συνδιαλεγόμενοι είχαν πλησιάσει πρό τοϋ οικου.
— Μη στενοχωριέσαι, κουμπάρε, επανέλαβεν ή γραιά, έμπα μέσ' στο σπίτι και εκεί τά λέμε. Δέν είνε τίποτα αυτά. Έλα θά τά διορθώσουμε.
Δέν γνωρίζομεν τί έλέγη μεταξύ των άνωτέρω έντός τοϋ οικου. Τοϋτο μόνον είνε βέβαιον ότι ό Γερογεώργος περί την μεσημβριάν της ήμέρας εκείνης σύννους και καθηφής όδευε προς τόν οίκόν του. Η Βάσω κατ' εκείνην την στιγμήν ήτοίμαζε τόν στολισμόν αύτης, όπως παρευρεθη εις τόν χορόν, όστις ήρχιζε μετά μεσημβριάν της ήμέρας εκείνης. Διηυθέτει μετ' ιδιαίτερας φιλαρσεκειας την μακράν αύτης μελανήν κόμην και την ποικίλην τά χρώματα έορτάσμων ένδυμασίαν της, εις τά άκρα της οποίας προείχον αι έκ λευκής μετάξης έξοχαί της έσθης αύτης. Περιέβαλλε διά χρυσών νομισμάτων τόν τράχηλον αύτης, ρίπτουσα συνέχεια κατά την διάρκειαν της κοσμησεώς της τó βλέμμα προς τόν άνέναντι τοϋ παραθύρου της λόφον, εξ οϋ έμελλε

να άναφανή ό Λάμπρος, πορευόμενος προς έπίσκεψιν της άγαπητής του. Μετ' όλίγον έφάνη οϋτος μακροθεν κατερχόμενος, ως δορκάς, τόν λόφον, περιβεβλημένος την λευκήν αύτου φουστανέλλαν, ένϋ διεσταυροϋντο επί τοϋ στήθους του τά χρυσά χαιμαλιά του και από τοϋ άριστεροϋ του ώμου άνηρτάτο ή φλογέρα του. Η Βάσω, άποπερατώσασα τόν στολισμόν της, ίστατο πρό της έσωτερικής θυρας τοϋ οικου, άναμένουσα έν φαιδρότητι τόν λάτρην της. Ηκτινοβόλουσαν επί τοϋ προέχοντος στήθους της άνηρτημένα χρυσά φλογερά και έλαμπεν ή χρυσοκέντητος αύτης στολή, αλλά πλειότερον τούτων ήστραπτον οι μεγάλοι μαϋροί όφθαλμοί της και αι υπό χαρής τυρπολούμεναι έρυθραί παρειαί της.
Αίφνης ήνεώχθη ή θύρα της αύλης και άντι τοϋ Λάμπρου έφάνη ή πατήρ αύτης, όστις, ρίψας άνεγές βλέμμα προς την θυγατέρα του, έβαινε με βραδύ βήμα προς τόν οίκον.
— Αυτά ποϋ άναγελαγα μ' έϋρήξαν στο σπίτι μου, λέγει οϋτος εισερχόμενος εις την οικίαν και προσβλέπων άγρίως την Βάσω.
Η Βάσω εταράχθη έκ της άπροσδοκήτου και άποτόμου τούτης φράσεως, αλλά προσποιηθείσα άκουσίως ότι δέν ένόησε, λέγει. — Τι είπες; Τι έχεις πατέρα;
— Σεργούνι έγίναμε σ' έλο τó χωριό, επανέλαβεν οϋτος μετ' άγανακτήσεως.
— Σεργούνι! Και γιατί; άπεκρίθη αύτη μετά δειλιάς και φωνής τρεμούσης, μαντεύσασα τó αίτιον της όργής τοϋ πατρός της.
— Δέν τó ξέρεις τó γιατί;
— Όχι, μά τί θέλεις να ξέρω! λέγει αύτη ένϋ οι όφθαλμοί της έπληροϋντο δακρύων.
— Ό κόσμος τόχει τούμπανο κ' έμεις κρυφά καμάρι. Έξέχασες πώς είσαι όρφανή! Έξέχασες τί σοϋπε ή μάνα σου όταν ζεψυχοϋσε. — Και μετά φωνής ειτα ήχηράς. — Ποϋ είνε αυτός; Να φύγη γρήγορα, να φύγη απ' τά μάτια μου. Να πάη πίσω τόν Ηλιο.
— Πατέρα! . . . πατέρα! . . . έλεγε κλαίουσα ή Βάσω.
— Άγάπαις . . . αγάπαις . . . μ' αυτόν τó μπιστικό μου, τó δουλό μου . . . Άχ! με τί μαχαίρι, κορίτσι μου, γυρεύεις να κόψης τά γεράματά μου!
— Πατέρα! . . . επανέλαβε κλαίουσα ή Βάσω.
Αί τελευταίαί τοϋ γέροντος πατρός λέξεις, έμφερόμεναι μετά τοϋ πατρικοϋ εκείνου πόνου, τόν όποϊον καλώς να αισθανθώσι δύνανται μόνον οι άποκτήσαντες τέκνα, έτρωσαν κατά βάθος την εσείσθητον καρδίαν της Βάσως, θλιβομένης ότι επί τοσοϋτον λυπεί άκουσίως τόν γέροντα πατέρα της. Άλλά τί ήδύνατο να πράξη κατά της δυνάμεως εκείνης, ήτις ένεψύλευεν έν ταΐς στήθεσιν αύτης και όθει αύτην άκατασχέτως προς τόν Λάμπρον, καταπνίγουσα έν τή όρμη της πάσαν άλλην σκέψιν; Οϋδέν ήδύνατο να πράξη παρά μόνον να κλαίη! Να κλαίη διά τόν πατέρα της, να κλαίη δι' έαυτήν και διά τόν Λάμπρον!
— Χριστός και Παναγιά! Μη σκοΐζετα έτσι, καλέ, και θά σάς άκούσουν σ' έλο τó χωριό, ανεφώνησεν ή γραιά Κατερίνα, εισελθοϋσα εις τόν οίκον κατ' εκείνην την στιγμήν.
— Άπ' ήτι μάς άκούσαν δέ χρειάζεται τιότερο να μάς άκούσουν, λέγει αύτη ό Γερογεώργος, ένϋ ή Βάσω δακρύουσα προσέβλεπε την άνάδοχόν της, ώσει εζήτει παρ' αύτης άρωγήν κατά την κρίσιμον εκείνην περίστασιν.
— Δέν είνε τίποτε αυτά, θά περάσουν. Η νηότη έχι τέτοιες τρέλλαις, επανέλαβεν ή γραιά. Πλησιάζασα δέ ειτα

την Βάσω, λέγει προς αύτην. — Μη σκελετίζεσαι, μη κλαΐς. Τα δάκρυα αυτά θά σου βγούνε ύστερα σε καλό, όποιος σε κάνει και κλαΐς, σ' αγαπάει πιο πολύ από κείνον ποϋ σου κάνει και γελάς.

Μικρός φόφος βημάτων ήκούσθη κατ' εκείνην την στιγμήν έν τή αύλή. Ητον ό φόφος των έλαφρών τοϋ Λάμπρου βημάτων. Άμα πατήσας τó κατώφλιον της οικίας και έστει έν αύτῷ ως άπολιθωθείς. Ρίγος ήσθάνθη καθ' όλον του τó σώμα, ιδών την Βάσω πλημμυρούσαν εις δάκρυα. Η γραιά Κατερίνα ήτένισεν αυτόν με βλέμμα πολλά σημαϊνον, ό δέ Γερογεώργος άπέστρεφεν απ' αύτου τó πρόσωπον, ως τόν ειδε. Ο νεαρός βοσκός ήρξατο ναών πόθεν προήρχοντο τó δάκρυα και οι στεναγμοί της Βάσως. Η συγκίνησις, ήν ήσθάνθη έν αρχή, βλέπων δακρύουσαν εκείνην χάριν της οποίας θά έθυσίαζε πάσαν άπόλαυσιν όπως οϋδδ επί μίαν στιγμήν την λυπήσθ, μεταβλήθη εις όργην, αναλογιζόμενου ότι οϋδδ διά μάς λέξεως ήδύνατο να βοηθήσθ και παρευρησθή εκείνην, ύπερ της εύκόλως θά παρείχε και αύτην την ζωήν του. Προσεβλεψε μελαγχολικώς την Βάσω και στραφείς περί έαυτον εξήλθεν εις την αύλην χωρίς να εκφέρη λέξιν.

— Πές εκείνοϋ να φύγη! Όχι, πές του να ρθή έν πληρωδῇ τή βόγα του και να φύγη απ' τά μάτια μου, λέγει ό Γερογεώργος προς την γραιάν Κατερίνα.

— Όχι, κουμπάρε, άπεκρίθη χαμηλή τή φωνή ή γραιά. Μη τόν διώξης, γιατί θά βγή τότε στο χωριό να μάς ρεζιλίψη γιά εγδίκησι.

— Καλέ κουμπάρα, τί λές; Να μη τόν διώξω; Να αφήσω τó λυκό μέσ' στο σπίτι μου, ποϋ τó νόμισε άλλω ν' άλλωνισθ;

— Όχι, δέ θά τόν αφήσης στο σπίτι σου, οϋδδ θά πατήσθ πιά έδώ τó πόδι του. Θα τόν όρκίσουμε να μη

ρθῇ πιά στο σπίτι. Θα ήνε παντοτεινά στη στάνη. Έγώ θά ήμαι έδώ. Άγροίκαμε, κουμπάρε, έγώ θέλω τó καλό σου και τó καλό τοϋ κοριτσιοϋ. Θέλεις μαθῆ να γίνη τούμπανο στο χωριό; Να τó μάθῃ όλος ό κόσμος; Τώρα να τόν πάσουμε με τó καλό, όσο να παντρευτῇ τó κορίτσι, και ύστερα διωχτονε. Έγώ νίφτω τά χέρια μου, νοικοκύρης είσαι, κάμε ήτι θέλεις.

Οι λόγοι της γραιάς επηγήρησαν αύθωρει επί τοϋ Γερογεώργου. Τα έπιχειρήματα αύτης τῷ έφάνησαν τοσοϋτον λογικά, τοσοϋτον άκαταμάχητα, ώστε χωρίς να σκεφθῇ επί μακρόν, κάμε ήτι σε φωτίσει ό Θεός! λέγει προς αύτην και εισήλθεν άμέσως εις τó έτερον της οικίας δωμάτιον.

Η γραιά, καλέσασα τόν Λάμπρον, όστις εύρίσκετο εισέτι έν τή αύλή της οικίας, τῷ λέγει — Λάμπρο, είσαι καλό και τίμο παλληκάρι. Ο Γερογεώργος σε είχε από καλό μάτι. . . .

— Καλά . . . πές παστρικά, τί θέλεις να μου πής, άπεκρίθη μετ' άνωτομονησίας οϋτος, διακόπτων την γραιάν.

— Νά! . . . γιά τó καλό τοϋ Γερογεώργου, γιά τó καλό τοϋ σπιτιοϋ του και γιά τó καλό σου, να κάνης όρκο να μη έρχομαι πιο στο σπίτι. Να κάθουσαι παντοτεινά στη στάνη. Ο νεαρός βοσκός οϋδδμίαν είχε πλέον άμφιβολίαν περί των αίτιων της έν τῷ οικῷ θλιβεράς σκηνης, ής ήπήρξε μάρτυς. Προσεβλεψε την Βάσω, ής τά δάκρυα έβρεχον τάς δροσεράς παρειάς της, και στενάξας βαθέως, άπεκρίθη, οϋτε στο σπίτι, οϋτε στο χωριό πιά θά έρθω. Πέρνω όρκο γιά αυτό. — Και αληθώς! Τι ήτο πλέον τó χωριό δι' αυτόν άνευ της Βάσως; Άχαρις ερημία άνευ θελήτρου! Κάλλιον οι στεναγμοί του να άντηχώσιν εις τάς φάραγγας και τούς δρυμούς των όρέων, παρά να άποπνίγωνται έντός τοϋ χωριου, μη δυναμένου να άντικρύσθ τó ποθητόν της έρωμένης του βλέμμα!

(έπειτα συνέχεια.)

1. Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ, μήτηρ της πριγκίπισσας Σοφίας (έν σελ. 263). Η μήτηρ της πριγκίπισσας Σοφίας, ή αυτοκράτειρα Βικτωρία, είνε ή προσβυτάτη θυγάτηρ της βασιλείσεως της Άγγλίας Βικτωρίας, εγεννήθη δέ τῇ 21. Νοεμβρίου 1840. Τῇ 25. Ιανουαρίου 1858 ετελέσθησαν έν Λονδίνω οι γάμοι αύτης μετά τοϋ πρίγκηπος Φρειδερίκου (τοϋ εσχάτως άποθανόντος άεμνήστου αυτοκράτορος Φρειδερίκου Γ'). Έκ των γάμων τούτων έγέγοντο αύτοΐς τέσσαρες υιοί και τέσσαρες θυγατέρες. Ο πρώτος αύτων υιοΐς, ό νϋν αυτοκράτωρ της Γερμανίας Γουλιέλμος Β', εγεννήθη τῇ 27. Ιανουαρίου 1859, μετ' αυτόν δέ τῇ 24. Ιουλίου 1860 εγεννήθη ή πριγκίπισσα Σαρόττα (ή νϋν πριγκίπισσα διάδοχος τοϋ Μένιγγεν), τῇ 14. Αύγουστου 1862 ό πρίγκηψ Έρρίκος, τῇ 15. Σεπτεμβρίου 1864 ό πρίγκηψ Σειγμούδος (άποθ. 1866), τῇ 14. Άπριλίου 1866 ή πριγκίπισσα Βικτωρία, τῇ 10. Φεβρουαρίου 1868 ό πρίγκηψ Βαλδεμάρος (άποθ. 1879), τῇ 14. Ιουνίου 1870 ή πριγκίπισσα Σοφία, και τῇ 22. Άπριλίου 1872 ή πριγκίπισσα Μαργαρίτα.

2. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΚΑΙ Η ΜΝΗΣΤΗ ΑΥΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ (ίδε σελ. 263).

3. ΡΩΜΑΙΑ ΜΗΤΗΡ. Εικὼν υπό τοϋ καθ' ηγητοϋ Αμοϋ Cassioli (έν σελ. 271). Η ώραία και περικαλλής Ρωμαία, ή νεαρὰ μήτηρ, ζυγίζει μετ' άπαραμιλλου χάριτος επί των ποδών της τó μικρότερον των δύο άρτιγεννητων τέκνων της, άτίνα πρόκειται να λάβωσι τó πρωϊόν λουτρόν των. Φαίνεται σκεπτομένη περί τοϋ μέλλοντός των και διαλογιζομένη, άν ίσως και αυτοί ποτε θά περιβληθώσι τόνσον ύψηλάς αρχάς, ως ό πατήρ των, άν θά διαδραματίσωσι και αυτοί ποτε τούσοϋ σπουδαϊον πρόσωπον έν τή πολιτεία και θ' αναφανώσιν ήγέται τοϋ πλήθους ως ό άποτρόπαιος Κράσσοϋ, όστις αύτην την ιδίαν, την ώραϊαν και περιζήτητον Οκταβίαν, εζήτησεν εις γάμον παρά τού πατρός της ποτέ. Η Οκταβία είνε άριστοκρατική γυνή, μισεϊ τόν ταπεινόν και άγενή όχλον, και τοϋ άνδρός της τó γένος άνήκει εις τά ευγενέστατα γένη των ίππέων. Έν τοσοϋτω τα μικρά άγωνίζονται πεισματώδη άγώνα περί τόν πόδα της μητρός. Αρά γε ό άγων οϋτος έν συναφεία προς τάς σοβαράς σκέψεις της μητρός να έχη συμβολικήν τινα σημασίαν;

Η διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Κατά την γνώμη του Ουφέλανδου το όριον του ανθρώπινου βίου είναι 200 έτη, και δη ένεκα του γενικού λόγου, ότι ο βίος παντός όντος διαρκεί δκαταπλάσιον χρόνον του απαιτουμένου δια την αύξησίν του. Το ταχύως άμυάζον, ταχύως και παρακμάζει, και όσω ένωριτερον άφονείται ή τελεία ανάπτυξις, τοσούτω ταχύτερον έπέρχεται ή σωματική καταστροφή. Έν γένει αί γυναίκες είναι μακροβιότεραι τών άνδρών, έκτακτος όμως μακροβιότερη άπαντά συνηδέστερον παρά τοίς άνδράσι. Τινά ζωά άφικνούται εις βαθύ γήρας· τά κερασφόρα είναι βραχυβιότερα τών μη κερασφόρων, τά τολμηρά ζωά ζωσιν επί μακρότερον χρόνον ή τά δειλά, και τά άμφοβία ώσαύτως είναι μακροβιότερα τών χερσαίων ζωών και εν γένει τών εν τή άέρη ζωόντων. Ο άδηφάγος ήλθς λύκος είτε έσοξ ζή-μέχρι τών 150 ετών, ή δέ χελώνη ύπερ τά εκατόν έτη· μεταξύ τών πτηνών ό χρυσάετος (στουραητός) άπεδειχθη ότι ζή σχεδόν 200 έτη, ενώ ή πανούργος και μελαγχολική κορώνη (καρακάξα) δύναται να φθάση μέχρι τής σεβαστής ηλικίας τών εκατόν ετών. Άφονίσεις κατά μέρος τούς πατριάρχας, εύρισκομεν επί τής κλασσικής εποχής τών Έλλήνων και Ρωμαίων ίκανά παραδείγματα μακροβιότητος. Ο Πλίνιος αναφέρει ότι επί τής βασιλείας του αυτοκράτορος Ούεσπασιανού εν ζετι 76 μ. Χ. εν τή στενή χώρα μεταξύ τών Άπεννίνων και του Πάδου ζών 124 άνδρωποι, έν τών όποιων τρεις είχαν ηλικίαν 140 ετών, τέσσαρες 135 ετών και οι λοιποί άνωτέραν τών εκατόν ετών. Η γυνή του Κικέρωνος έφθασε τήν ηλικίαν 103 ετών, ή δέ Ρωμαία ήθοποιός Λουκία εν ηλικία 112 ετών έξηκολούθει εισέτι να ξεασκεί τήν τέχνην της. Έκ τών νεωτέρων χρόνων έχομεν τό λιαν αξιοπερίεργον, αιδθεντικόν παράδειγμα βαδυνάτου γήρατος Άγγλου τινός, όνόματι Henry Menkins καί τοού York-shire, ζστις απέθανε κατά τό έτος 1670 εν ηλικία 169 ετών. Ο Άγγλος αυτός Μαδουάλας ήτο άλιεύς και διήρχετο κολυμβητι δρυμητικούς ποταμούς, εκατοντούτης ήδη ών. Έτερον ώσαύτως έγκυρον παράδειγμα μεγάλης μακροβιότητος έίνε ο Thomas Garr έν του Shropshire, ώςτε απέθανεν εν ηλικία 152 ετών. Ο Θωμάς Garr ήτο άκλουός έργάτης, εν ηλικία 120 ετών ένωμφεύθη τήν δευτέραν του γυναίκαν, και εν ηλικία 130 ετών είχε τοσαύτας σωματικάς δυνάμεις, ώςτε ήδύνατο να άμυλλάται εν τή έργασία με τούς βρμαλεωτέρους χερσώνακτας. Έν ηλικία 152 ετών μετέβη ο Garr εις Λονδίον, όπως παρουσιασθή εις τόν βασιλέα ή επίσημους αύτη έπέφερε τόν θάνατόν του, διότι μεταβαλόν άμέσως τόν λιτόν βίον ένός και ήμισος αιώνος, ήδέλθοε να κάμη πλήρη χρήσιν τής βασιλικής φιλοξενίας και απέθανεν — έν πλησμονής χυμών δηλ. ύπό σφρίγγους. Όλα του τά έσωτερικά όργανα εύρισκον εν άρίστη καταστάσει και δι' είχε ζήση κατά πάσαν πιθανότητα επί μακρόν χρόνον εισέτι, αν είχαν άπόσχη τών άπάλυσεων τής βασιλικής τραπέζης.

Περιήρημος οδοιπόρος. Πάντες οι χάριν επιστημονικών σκοπών περιηγούμενοι τά ένδότερα τής Άφρικής επιστήμονες γίνονται εξ ανάγκης ικανώτατοι οδοιπόροι, ένεκα τής πολλαχού παντελής έλλείψεως τών τής συγκοινωνίας μέσων, δι' ήν αναγκάζονται να διανύσει μεγάλας πολλάκις άποστάσεις πεζή. Άλλ' ό πρώτος, όστις εις τας μακράς αυτού δδοιοπορίας εισήγαγε συστηματικήν τινά τάξιν έίνε ό έσχάτος εις τήν Γερμανικήν πρωτεύουσαν επανελθόν έν Καίρου διάσημος γεωγράφος Schweinfurth. Αναγκασθείς διά τινος πυρκαϊάς, εν ή άπόλωσε πάσας αυτού τας προμηθείας και τά όρωλόγιά του, να μετρή και αριθμή τά βήματά του, εύρεν ότι τό μήκος τών συνήθων βημάτων του οδοιπόρου μένει πάντοτε τό αυτό, έκτός μικρών τινων ένεκα τής διαφόρου φύσεως του έδάφους παραλλαγών. Η άριθμητική αυτού μέθοδος ήτο ή έξης: ήρθιμει πάντοτε μέχρις 100, και εις έκάστη έκατοντάδα βημάτων πρόσετα ένα δάκτυλον τής χειρός. Συμπληρουμένων 500 βημάτων έγραφε επί του σημειωματαρίου του μικρόν γραμμίην, και κατά τήν συμπλήρωσιν έτέρων 500 βημάτων διασταύρωνε τήν γραμμίην ταύτην δι' έτέρας, όπως ώστε προέκυπε σταυρός σημάτων την χιλιάδα. Είς τούς εξ μήνας, καθ' ους διήρκεσεν ή έν τού έσωτερικού τής Άφρικής επιστροφή του, ήρθιμει τοιουτοτρόπος ο Schweinfurth 1 1/2 εκατομμύρια βημάτων. Έν κεφάλαιον του συγγράμματός του „Έν τή καρδιά τής Άφρικής“ τελειώνει με τας έξης λέξεις: „Τή 19. Φεβρουαρίου έχαιρετίζον τόν παλαιόν μου φίλον Χαλίλ μετά 49 ήμερών άπουσίαν και

876.000 βημάτων οδοιοπορίαν.“ Η μέθοδος αύτη τής καταμετρήσεως τών άποστάσεων διά τής αριθμήσεως τών βημάτων, ήτις πρός σχεδιασμόν τών γεωγραφικών χάρτων ήτο τό μόνον ύπολειφθέν εις τόν σοφόν επιστήμονα μέσον, μαρτυρεί και τήν θαυμαστήν και σπανίαν αυτού ύπομονήν και καρτερία, διότι κατά τήν οδοιοπορίαν ήτο ήναγκασιμένος όχι μόνον να αριθμή αλλά και να παρατηρή.

Τά όστρεα και οι άστέρεις τής θαλάσσης. Ο άνδρωπος δέν είναι ο μόνος έχθρος είτε δικήτης τών όστρέων· τά ζωά έκείνα τής θαλάσσης, άπαντα ένεκα του σχημάτός των όνομάζονται θαλάσσιοι άστέρες (κοινώς σταυροί), τρέφονται καθ' όλον τό έτος έν τής θήρας τών όστρέων. Άξιοπερίεργος έίνε ή μέθοδος, ήν άκολουθεί τό ζωόν τούτο πρός άλωσιν τής λείας του. Τοποθετείται επί του όστρέου με όλιγον τίν άφέλειον και φέρε τά άκρα τών πέντε αυτού βραχιόνων εις τήν σχισμήν τών κλεισιμένων όστράκων· καθ' ήν δέ στιγμήν τό όστρεον άνοίγει τά όστράκα τόσω προσωλήβη τροφήν, ό άστέρ έγγείει εις αυτό όλιγον τινά, με τήν όποιαν τό θανάτου εντός δλίγων στιγμών και ακολουθεί τό τρώγει. Τό όστρεον αισθάνεται πολύ καλά τήν προσπέλασιν του φοβερού έχθρου και δια τούτο μένει, έφ' όσον δύναται να ζήση άνευ τροφής, δηλ. επί 7 έως 8 ήμέρας, έντελώς κλεισιμένον. Επί τέλους όμως, αναγκάζόμενον υπό τής πείνης, άνοίγεται και καταβροχθίζεται ύπό του άκαταγνώστου έχθρου του.

Η άγγλική γλώσσα έχει 40,499 λέξεις. Έξ αυτών είναι 2 άρθρα, 20,500 ουσιαστικά, 9200 επίθετα, 40 άνωτωνμιά, 7823 όρηλά και 177 άνώμαλα όρηματά, 2600 έπρηρήματα, 69 προθέσεις, 19 σύνδεσμοι και 68 έπιφωνήματα. Έκ τών 40,499 λέξεων, έξ ών άποτελείται ή άγγλική γλώσσα αί 6732 κατάγονται έν τής λατινικής, 4812 έν τής γαλλικής, 1148 έν τής έλληνικής, 211 έν τής ιταλικής.

Τό μέγιστον και μεγαλοπρεπέστατον άτμόπλοιον του κόσμου δι' επίβας έίνε τό νεωστί ναυπηγηθέν „The City of New York“ (τό άστο τής Νέας Υόρκης). Τό κολοσσαϊόν τούτο άτμόπλοιον έχει μήκος 560 ποδών, πλάτος 63 ποδών και ύψος 44 ποδών, άλλα δέ όχι μόνον τό λαμπρότατον, εύρωχρότατον και άνακαινικώτατον, αλλά συγχρόνως και τό ασφαλέστατον και ταχύτερον ατμόπλοιον πάντων τών μέχρι τούδε κατασκευασθέντων. Τό „Άστο τής Νέας Υόρκης“ έχει 15 διαμερίσματα οδοιοποτειή, χωρισμένα ούτω πως άπ' άλλήλων, ώστε, ίνα μεταβή τις έκ τό ένός εις τό έτερον, όφείλει ν' άναβή δια τής κλίμακος επί του καταστρώματος και ειτα να κατέλθη τήν εις τό έτερον διαμέρισμα κατάγουςαν κλίμακα, εν άλλαις λέξει τά διαμερίσματα ταύτα δέν συγκοινωνούσι πρός άλλα δια θυρών αλλά είναι έντελώς άποκεχωρισμένα. Τό πλοϊον έχει 300 άνεξαετήρια άπ' άλλήλων λειτουργούντα έλικας, και ό χείρος διά τας μηχανάς είναι ώσαύτως εις δύο μέρη διηρημένος. Έν περιπτώσει καθ' ήν αί μηχαναι του ένός τμήματος ήθελον κατασραφή παντελώς, δίδονται να λειτουργήσιν αί του δευτέρου τμήματος μηχαναι και τό πλοϊον να έξακολουθή τήν πορείαν του με τά τέσσαρα πέμπτα τής μεγίστης αυτού ταχύτητος. Η πολυτέλεια και λαμπρότης τών αίθουσών, τών γραφείων, τών έστιατορείων, τών λουτρώνων, τών αίθουσών του καπνίσματος και τών παραπλησίων εις ούδέν έν τών ξενοδοχείων ούτε τής Εύρώπης ούτε τής Άμερικης δύναται να εύρεθί. Έκτός τών άλλων ύπάρχει και ιδιαίτερον διαμέρισμα εύτρεπισμένων ως ναός, εν ή τελείται ή θεία λειτουργία. Ένωσεται ότι δέν λείπει ούτε τό εκκλησιαστικόν πολυούργηγον όργανον (Orgue). Όλα τά μέρη ταύτα του πλοϊου φωτίζονται δι' ηλεκτρικού φωτός, ό δέ όλικός φωτισμός άπαντεί 1000 εν δηνηκελί χρήσει εύρισκομένας λαμπάδας. 560 έπιβάται πρώτης θέσεως, 300 δευτέρας και 600 τρίτης θέσεως άνέντως να ταξιδεύουσιν, έκτός τών 370 προσώπων του πληρώματος, ούτως ώστε ό κολοσσός ούτος, έταν εινε πλήρης, φέρε 1800 ανθρώπους εν έναιτώ.

Η μεγίστη λίμνη του κόσμου γλυκέος ύδατος είναι ή Άνώ Λίμνη (the lake superior) μεταξύ του Καναδά και τών Ηνωμένων Πολιτειών τής Άμερικης. Η λίμνη αύτη έχει 640 χιλιομέτρων μήκος, 257 χιλιομέτρων πλάτος και επφάνειαν 164480 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Περί τής απομακρύνσεως ξένων σωμάτων έν τών οφθαλμών αναφέρει Άμερικανός τις Ιατρός τό έξης: Ο Ιατρός ούτος εύρισκετό ποτε επί τινος άγμαμάξης, έτε αϊφνης μικρόν τι τεμάχιον ασβόλης εισήλθεν εις τόν οφθαλμόν του και τή έπροκένθησε σφοδρότατον πόνον. Προσεπάθει να τό απομακρύνη τρίβων δια τής χειρός τόν οφθαλμόν, ότε ό διευδύνων τήν άγμαμάξαν συνεβούλευσεν αυτόν να τρίψη όχι τόν προσβληθέντα οφθαλμόν, αλλά τόν έτερον. Ο Ιατρός ήκολούθησε τήν συμβουλήν ταύτην, και μετ' άλλων στυγμών τριβών τού ένός οφθαλμού, ήρκεσε να κινήται έκ τού έτέρου οφθαλμού τό τεμάχιον τής στάκτης προς τόν κανθόν, όπόθεν εύκόλως ήδησθη να τό απομακρύνη. Ο έν λόγω Ιατρός μετεχειρίσθη πολλάκις κατόπιν τήν άπιστουσάτην ταύτην μέθοδον και διαβεβαίωσ ότι ούδέποτε απέτυχεν, έκτός εάν τό εισόδον εις τόν οφθαλμόν σώμα είναι άιμμηρόν και δέν δύναται να απομακρυνθί ει μη δι' έγχειρίσεως.

Και πάλιν περι τής χρήσεως του καπνού. Έν μή τών κλινοκών του παραδύσεων ό καθηγητής Δρ. Νοτνάγελ έλαβεν έχάτως άφορμήν να κάμη όλίγως περί του καπνίσματος παρατηρήσεις, αϊτινες έχουσι γενικόν ένδιαφέρον. Ο καθηγητής έπλε κατ' άρχάς όλίγα τινά περί τής Ιστορίας του καπνού, δηλ. τής νικωτιανής, και ακολουθώς ώμίλησε δια μακρότερον περί τής βλαβεράς ένεργείας του καπνίσματος, περί τής όποιος τοσαύται έγένοντο άμφισβητήσεις. Κατά τήν γνώμην του καθηγητού Νοτνάγελ, ή ένεργεια του καπνού, όταν γίνεται μετρία αυτού χρήσις, δέν είναι έπιβλαβής, και ό υγιής οργανισμός δύναται άνευ βλάβης να συνειδή εις τό δηλητήριον τούτο. Ένωσεται όμως ότι όσω πρωϊαίτερα άρχισή τις τό καπνισμα, τόσω έπιβλαβετέρα είναι ή έπενέργεια του καπνού επί του νευρικού συστήματος. Έν γένει ό καπνός ένεργεί έρεθιστικώς και μεταφέρει τόν άνδρωπον εις άνετον και εύδρεστον ψυχικήν διάθεσιν. Έν πάση περιπτώσει ή καταστροφική ένεργεια του καπνού επί τών νεύρων είναι μικρότερα και άδενεστερα τής του καφέ, του τέυου και του οινόπνεύματος. Μόνον ή ύπερμετρος χρήσις του καπνού έπενεργεί έπιβλαβώς επί τών πεπτικων όργάνων και προξενεί ώσαύτως πολλάκις διάφορα νοσήματα του λάρυγγος. Σχετικώς ήμισα έπιβλαβές είναι τό καπνίζεϊν δια καπνοσύριγγος, όταν μάλιστα εινε μακρά και καθαρά. Τό κακόν όμως εινε ότι οι καπνίζοντες με καπνοσύριγγας είναι οι τρομερώτεροι και ήμαπαδότεροι καπνισταί, εκτός δέ τούτου ή σύριγγ παρουσιάζει και τό ελάττωμα ότι δι' αύτης καταπίνονται και αϊ έμπερευματικά ούσια. Τό κάπνισμα τών τσιγαρετέων έχει τό μέγα ελάττωμα, ότι ό καπνός καταπίνεται ή μύλλον εισπνέεται. Είς τούς ούτω καπνίζοντας παρουσιάζονται αϊ πλείστα και συχνότατα διαταραξείς τής πέψεως και οι κατάρροες του φάρυγγος. Μεταξύ τών τσιγαρών τά τής Άβνάας είναι τά βλαβερότατα, διότι περιέχουσι όχι μόνον νικωτίνη εν μεγάλη ποσότητι αλλά και άλλα έπιβλαβεστατα συστατικά.

Πρός διασώρησιν του ζητήματος, αν οι παντελώς άπέγοντες τών οϊνοπνευματωδών ποτών ή οι μετρίαν αυτών χρήσιν ποιούμενοι είναι υγιέστεροί και μακροβιότεροι, δημοσιεύει ή έφημερίς „Brit. med. Journal“ τας έξης στατιστικάς λεπτομερείας: Η πρός διάδουσιν τής έγκρατίας έταιρεία του Ηνωμένου βασιλείου „The United Kingdom Temperance and General Provident Institution“ έχει δύο τμήματα δια τήν εξασφάλισιν τής ζωής. Τό πρώτον άποτελείται εξ άνδρώνων, οι όποιοι δέν πίνουσι καθόλου οϊνοπνευματωδή ποτά, τό δεύτερον εξ άνδρώνων, οϊτινες πίνουσι μόν τιαούτα αλλά μετά μετρίότητος. Έντός 21 ετών χρονικού διαστήματος περιεμμένον εν τώ τμήματι τών μετρίως πινόντων 5787 θάνατοι, πράγματι όμως έπλήθον κατά 164 όνιώτεροι του αριθμού τούτου. Έν τώ τμήματι τών ουδόλως πινόντων ό αριθμός τών προσδοκιωμένων θανάτων δια τό αυτό χρονικόν διάστημα άνήρχετο εις 3655· πράγματι όμως συνέβησαν κατά 1076 όλιγώτεροι του προσδοκιωμένου αριθμού. Έβεβαίωθη λοιπόν εν σχέσει πρός τήν δηνησιμότητα διαφορά 26 τούς εκατόν ύπερ τών μη πινόντων. Όμοια άποτελέσματα εν σχέσει πρός τας νόσους τών πινόντων και μη πινόντων οϊνοπνεύματα εξήχθησαν έν τής περιουσίας λογοδοσίας τής έταιρείας „The Rechabite Directory“ ήτις εξασφαλίξει μόν τά μέλη αυτης εν περιπτώσει νόσου, αλλά δέχεται μόνον μη πίνοντας, εν συ-

κρίσει πρός άλλας τόν αυτόν σκοπον επιδιωκομασ έταιρείας, άλλα δεχόμενας ως μέλη και μετρίως πίνοντας. Τά άπεχόμενα τής κόσεως οϊνοπνεύματων μέλη τής έταιρείας „Rechabite Directory“ ηλικίας 20 μέχρις 70 ετών ήσθένησαν εν συνόλω μόνον 98,1 έβδομάδας, ενώ ό αυτός αριθμός τών μετρίως πινόντων μελών τής έταιρείας „Manchester Unity of Oddfellows“ εν τή αυτη ηλικία εύρισκομένων ένόσουον 122,1 έβδομάδας, δηλαδή 24 έβδομάδας περισσότερον. Έπι ευνοϊκώτερα δια τούς έγκρατέες Ρεχαβίτας αποβάνει ή σύγκρισις αυτών πρός τά πίνοντα μέλη τής έταιρείας „Ancient Order of Foresters“. Τά μέλη τής πρώτης έταιρείας έλαβον ένεκα άδθεντιών χηρματικώς βοηθείας μόνον 220 έβδομάδας, ενώ τά τής τελευταίας έταιρείας (εν ίση αριθμώ και τή αυτη ηλικία) έλαβον άνάγκην τιαούτης βοηθείας ένεκα νόσου 274,5 έβδομάδας, υπερ άποτελεϊ διαφοράν 54,5 έβδομάδων ύπερ τών μη πινόντων. Όςτε στατιστικώς άποδεικνύεται ότι οι άπέγοντες παντελώς τής κόσεως πνευματωδών ποτών είναι υγιέστεροι και μακροβιότεροι τών μετρίως αυτοίς χρωμένων.

Τό μέγιστον ύψος, επί του όποιου ό άνδρωπος δύναται να ζήση χωρίς να βλαφθί έπικινδύνως ή υγεία του, είναι 5176 μέτρα.

Επί τής δεξιώς ύχθης του Βόλγα άνεκαλύφθησαν τά ίχνη αρχαίας τινός υπερμεγέθους πόλεως επί έκτάσεως 2 1/2 βερσίων (βρωςικών μιλίων) μήκους και ένός βερσιού πλάτους. Έν αυτη άνευρέθησαν μάρμαρα, ύδραγωγεία και άλλα τεμαχίρια μεγάλης άναπτύξεως και πολιτισμού. Αϊ μέχρι τούδε γενόμενα άνασκαφαί προήγαγον εις φώς μεγάλην άφθονίαν άρχειακών, καταρικών και περυσίων νομισμάτων και πλήθος άρχαϊων σκευών και εργαλείων τά μάλα αξιοπερίεργων.

Λέγεται ότι παρετηρήθη σχέσις τις μεταξύ του κατά τόν γέλωτα ύπεριχόντουσ φθόγγου και τών ψυχικών είτε πνευματικών ιδιοτήτων του γελώντος. Οι άνδρωποι, εις τών όποιων τόν γέλωτα ύπερισχέι ό φθόγγος α, είναι άπλοί τήν καρδίαν και ήμίον, αγαπώσι τόν θόρυβον και τήν κίνησιν και είναι ένίοτε εύμετάβλητοι τήν γνώμην. Όσοι προφέρουσι γελώντες τόν φθόγγον ε, είναι φλεγματικοί και μελαγχολικοί. Η προφορά του ε κατά τόν γέλωτα ιδιάζει εις τά παιδια και εις τούς άρελειξ, ύπηρετικούς, ατόμους και μη άποφασιστικούς άνδρώπους. Ο γέλιος, κατά τόν όποϊον άκούεται πρό πάντων ό φθόγγος ο, μαρτυρεί εισγένειαν αισθημάτων, γενναϊοφυγίας και τόλμη. Οι γελώντες με τό ου είναι μισάνθρωποι.

Η ούγγρικη Άκαδημία τών Επιστημών ώρισε βραβέτιον 100 δουκάτων δια τό άριστον σύγγραμμα, τό πραγματευόμενον τό έξης θέμα: „Επιτροπή τής καταργήσεως τών οϊνοπνευμάτων επί τής αύξήσεως τών κακουργημάτων“ ποϊον εινε τό καταλληλότατον μέσον πρός θερασείαν του κοϊνωτικού τούτου κακού“. Έτερον βραβέτιον 300 χρυσών φλορινίων ώρίσθη δια τήν άριστήν λύσιν του έξης ζητήματος „Τά υγιονομικά έν Ουγγαρία“. Αϊ αίτια τών εφιασταμένων κακών και οι όροι τής βελτιώσεως αυτών“. Ημέρα τής παραδόσεως τών εργασιών ώρίσθη ή 30. Σεπτεμβρίου.

Πολύτιμος συλλογή βαβυλωνιακών αρχαιοτήτων άπετελέσθη έχάτως δι' ίδιωπικών άνασκαφών. Μεταξύ τών μάλιστα αξιοπερίεργων άντικειμένων άνήκουσι διάφορα παράδοξα περικαλύμματα, εις τά όποία έντεθεν έγγραφα, τό εν έντός του άλλου. Τά περικαλύμματα ταύτα ήσαν εν χρήσει κατά τας άρχάς του γαλασσίου κράτους, δηλ. 2200 έτη πρό Χριστού. Τά έγγραφα είναι διάφορα συμβόλεια φέροντα εν μέρει σφραγίδας κηκοσημμένες δι' εικόνων. Τά ωράλιον και καλλιτεχνικός έξεργασμένον άγαλμα θεού τινος είναι πιθανώς έν του έτους 8000 πρό Χριστού. Η Βαβυλωνιακή φιλόλογία άντιπροσωπεύεται έν τή συλλογή ταύτη ύπό πολλών εν κάλή καταστάσει διασωθέντων πινάκων, ως επί τό πλείστον μυθολογικών περιεχομένων. Τό ώριστάτον εύρημα είναι κιλινδρός τις έν κιστρίνης όπτής γής (terraccotta), φέρων έπιγραφήν 500 γραμμίων, πραγματευομένη περι άνεγέρσεως και επιδιορθώσεως ναών, παλατιών και δημοσιών οικοδομημάτων ύπό του Ναβουχοδονόσορος.

ΟΛΘΡΙΑ ΜΑΤΑΙΟΘΕΙΑ.

Ἡ βασίλισσα τῆς Πορτογαλίας Μαρία Φραγκίσκα, ἥτις ἐβασίλευσεν ἐπὶ τοῦ ἔτους 1717 μέχρι 1799, ἀπεφασίσε ποτε νὰ καθαρίσῃ τὸ ἀπειράριθμα αὐτῆς πολύτιμα κοσμήματα, τὰ ὅποια ἐφυλάσσαντο ἀποθευμένα ἐντὸς διαφόρων στερεῶν κιβωτίων.

Μεταξὺ τῶν ὑπεξαηρεθέντων πολυτίμων ἀντικειμένων εὗρίσκειτο καὶ ἐν λαμπρότατον διαδῆμα, τοῦ ὁποῖο ἡ ἀξία ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὸ πᾶν ἑκατὸν χιλιάδων κρουσάδων.

μεταξὺ τῶν κυριῶν τὸ ἀνεκτίμητον ἐκεῖνο κόσμημα, τὸ ὁποῖον ἐφόρει. Μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνομιμίας ἐκεῖνο παρέμεινε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς θριαμβευούσης κυρίας εἰς τὸν κολοφῶνά της, ἡ γηραιά κυρία τῆς τιμῆς, ἥτις ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχε χρηματίσῃ ἐν τῇ αὐλικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἠνέφεραν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς βασίλισσας, ἥτις ἤρχισε νὰ ὑποπτεῖ τὴν κλοπὴν τῶν θησαυρῶν της. Ἐγένεθη ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἔδρας καὶ ἐπηλείσκει πρὸς τὴν νεαρὰν κυρίαν, ἥτις μεθυδύσατο ἐκ τῆς δόξης, ὅπως ἡ στακτοκοῦτα, εἶχε λησμονήσῃ τὴν εἰς τὸν σύζυγον δοδεῖσαν ὑπόχρευσίν της.

Ἡ βασίλισσα ἠρώτησε τὴν θριαμβεύουσαν ἐν τῇ δόξῃ της κυρίαν, πῶς χρυσοκόπος ἐκάλλησεν εἰς τὸ διαδῆμα τόσον ἐξαισίους ἀδάμαντας, ἐκ τῆς ἐρωτήσεως δὲ ταύτης συγχυθεῖσα καὶ περιελοῦσα εἰς ἀμνησίαν ἢ κενόδοξος γυνὴ ἀνόμισαν εἶπῃ καὶ ἀπερισκέπτως τὸν πρῶτον ἐπιελθόντα εἰς τὸν νοῦν της χρυσοκόπον, μετ' ὃ τῆς βασίλισσας ἀπεμακρόνθη ἐν σιωπῇ.

κ. Α. Π. Β. εἰς Ζαχαρήκ. Οἱ ἐνταῦθα ἀρχιτέκτονες, οὗς ἠρωτήσαμεν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μᾶς δώσωσι τὰς ζήτηθείσας πληροφορίες περὶ τοῦ „ξυλλοίδου“, καθότι ἡ ὕλη αὐτὴ μολὶς νεωστὶ ἐφευρέθη καὶ δὲν ἔλαβον εἰσέτι, ὡς φαίνεται, τὴν ἀναγκαίαν διάδοσιν.

ἀγγλ. milk, γερμ. melk-en (Molken, Milch), ὡς τε κυρίως σημαίνει τὸ ἀμελγόμενον (γάλα). Διὰ νὰ ἴδῃτε πόσον ὀλίγη σπουδαιότητα ἔχει τὸ ἐμύδιον τῶν λέξεων ἐν ταῖς ἐτυμολογίαις, σὰς διαβεβαιούμεν ὅτι οὐδ᾽ ὅλως ἀμφιβάλλομεν περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ γαλλ. jardin ἐκ τοῦ ἑλλ. χορτοσ, καὶ τοῦ ἀγγλ. tear ἐκ τοῦ ἑλλ. δάκρυ, καὶ ἄλλων πολλῶν παραγωγῶν, αἵτινες ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται παραδοξολογία, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου φαίνεται ἡμῶν λίαν ἀπίθανον, ἔστι το γερμανικὸν haben εἶνε τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λατινικὸν habere. — κ. * εἰς Ἀθήνας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Οἱ ἀραβῶνες τοῦ διαδύτου τῆς Ἑλλάδος. — Ἡ φωνὴ τοῦ ἀνδρῶπου. — Αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς δρόμοις τοῦ Σαξέτηροῦ καὶ ἐν τῇ ποιήματι τοῦ Ἀάντε ὑπὸ G. Chiarini (συνέχεια). — Ἱστορία ἐνὸς ἀσματος ὑπὸ Σουλτανοῦ Οἰκονομοῦ (διήγημα). — Πανακοδήμη, ἦτοι ἐρημνεία τῶν εἰκόπων. — Ποικίλα. (Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρῶπου. — Περιφημῶς ὀδοιπόρος. — Τὰ ἔστυρα καὶ οἱ ἀστέρες τῆς θαλάσσης. — Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα. — Τὸ μέγιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἀτμολόπον τοῦ κόσμου. — Ἡ μέγιστη λίμνη τοῦ κόσμου.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Περὶ τῆς ἀπομακρυνώσεως ξένων σώματων ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν. — Καὶ πάλιν περὶ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. — Βλαβερότης τῶν ὀνοσιτυμμάτων. — Ἀνακάλυψις ἀρχαίων πόλεως. — Περὶ τοῦ γέλωτος. — Προγραφή ἀθλου ὑπὸ τῆς σύγκριτικῆς Ἀκαδημίας. — Πολύτιμος συλλογὴ βαβυλωνιακῶν ἀρχαιοτήτων.) — Ὀλεθρία ματαιοδοξία. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.